REDACȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 21).

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése luni 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șese lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 114.—Anul LXVI. **Brașov, Duminecă 25 Maiŭ (7 Iunie).** **1903.**

Din causa sfintelor sërbătorĭ ale Rosaliilor, ḑiarul nu va apăre până Marțĭ séra.

Rosaliile nóstre.

Este mult întăritóre pentru mintea și inima nóstră sërbătórea veselă a Rosaliilor. Ca bunĭ creștinĭ ce suntem serbăm printr'însa triumful spiritului dumneḑeesc, care, pogorându-se peste apostolĭ, cincĭ-ḑecĭ de ḑile după învierea mântuitorului, i-a umplut de sfințenia sa și i-a luminat și însuflețit cu focul limbilor sale împărțite, ca sĕ pótă merge în tot universul sĕ propovĕduiéscă adevĕrul ceresc și sĕ desmorțéscă și mântuiéscă o lume plină de pĕcate și de întunerec.

Gândirĭ și sentimente înalte trebue sĕ ne cuprindă în ḑiua acésta mare a cincĭ-ḑecimeĭ.

Pildă mai bună și mai măréță nu putem lua pentru stăruințele și luptele din viéța nóstră, decât aceea ce ni-au dat'o apostolii. Cuprinșĭ de unul și același duh, încurajațĭ și întărițĭ prin el în sufletul lor, ei au mers în lume sĕ-șĭ împlinéscă chemarea sfântă de a propovădui neamurilor învĕțătura mântuitóre. Numai așa ei au putut sĕ înfrunte tóte prigonirile din partea celor necredincioșĭ și sĕ se jertféscă pe sine pentru-ca sĕ triumfe lumina și adevĕrul.

In vremile de aḑĭ, când sunt încă așa de numĕroșĭ dușmanii adevĕrului și ai dreptății pe acest pămênt, avem și noi, ca creștinĭ și ca Românĭ, chiemarea nóstră sfântă, apostolatul nostru.

Cum ni-l împlinim?

Bardul nostru național ne-a admoniat sĕ ne lĕpĕdăm de a pismei rĕutate și de órba neunire, ce ni-a ținut veacurĭ în întunerec și în sclăvie, și ne-a conjurat cu vocea-i electrisătóre sĕ fim unițĭ în cugete și simțirĭ!

Urmat'am vocei și sfatului, ce ni-l'a dat el într'un moment de înaltă însuflețire, pĕtruns de spiritul adevĕrat al românismului, condus de geniul bun al națiunei române?

Ce am făcut, cum am lucrat și ce jertfe am sciut aduce, pentru-ca sĕ ne împlinim cu toții datoria fiéscă către „mama nóstră vĕduvită“ ce ni-a cerut și ne cere ajutor?

Rosaliile de la 1903 ne găsesc óre mai întărițĭ în legăturie dintre noi, mai unițĭ în cugete și simțirĭ, mai gata de a aduce orĭ-ce jertfe pentru binele neamului ca înainte?

Ce sĕ ḑicem, ce sĕ rĕspundem, cu ce cuvinte mângâietóre sĕ ținem veselă inima lectorilor noștri la Rosalii?

Vom ḑice, că istoria dovedesce acum și față de noi Românii, ceeace a dovedit și dovedesce față de alte neamurĭ mai înaintate.

Popórele nu învață de cât numai din pățaniile proprie. In zadar le veĭ arăta esemple frumóse ale altora, în zadar le veĭ admonia și conjura, décă nu te vor înțelege. Și poțĭ fi sigur, că poporul te va înțelege numai după-ce va sci și va fi esperiat rĕul, de care vreai sĕ-l ferescĭ.

Acésta se póte ḑice cu atât mai mult și despre poporul nostru, cu cât el a rĕmas mai îndĕrĕt din causa vitregei sale sorțĭ, și cu cât mai puține sunt învĕțămintele, ce în urma acésta li-a putut trage din viéța și luptele sale.

Avem noi însĕ înaintea ochilor lor noștri și esemple, carĭ ne arată, că unele popóre nicĭ chiar din pățaniile proprii nu vor sĕ învețe. Sĕ nu ne mirăm decĭ, décă în sînul poporului nostru, care este dotat dela natură c'un simț forte sănătos, se găsesc încă atâțĭ îndĕrĕtnicĭ și gâlcevoșĭ, atâțĭ închipuițĭ și îngâmfațĭ, încât nu putem sĕ ne bucurăm nicĭ după o jumĕtate de veac dela redeșteptare, de împlinirea visului poetului, care a vrut sĕ ne vadă unițĭ în cugete și simțirĭ.

Așteptăm însĕ mult bine dela pățaniile, fie ale obștei însășĭ, fie ale singuraticelor persóne din sinul ei. Cum am ḑis, Românul are mult simț bun și sănătos și sperăm tare, că în cele din urmă va ajunge sĕ se convingă despre aceea, carĭ sunt adevĕrații sĕi amicĭ și sfătuitorĭ, cărora sĕ li-se pótă încrede și de carĭ va trebui sĕ asculte, ca sĕ nu fie dus pe cărărĭ rĕtăcite.

Se vor convinge, vor trebui sĕ se convingă Românii noștri, că pentru ei și pentru causa lor cea sfântă, nu e și nu póte fi scăpare, decât numai décă vor fi și vor rĕmâné una și nedespărțițĭ, un trup și un suflet, față cu inimicii lor secularĭ, orĭ de câte orĭ va fi vorba de libertatea lor, de drepturile și de românismul lor.

De-ar veni archangelĭ din cer și s'ar înrola în șirurile nóstre, nicĭ ei n'ar puté sĕ dobêndéscă nimic fiind desbinare în popor.

Spiritul frățescei înțelegerĭ, al solidarității de va reînvia cu nouă putere între noi, ne va fi dat sĕ serbăm și noi Rosaliile românescĭ cu adevĕrată veselie.

Revista politică.

Starea politică înăuntrul țĕrii nu s'a schimbat în ultimele sĕptĕmânĭ. Lupta între *obstrucționiștĭ* și *guvernamentalĭ* se urméză înainte în dietă. Kossuthiștii devin din ḑi în ḑi tot mai violențĭ în atacurile lor, hotărîțĭ fiind a nu pune jos arma câtă vreme nu li se vor împlini dorințele și aspirațiunile lor estreme în ce privesce armata. Lor li-a succes până acum a ține pe loc dieta, ca sĕ nu pótă vota guvernului nicĭ budget, nicĭ vr'un alt proiect de lege, din cele multe câte s'au presentat camerei.

*

Guvernul unguresc adus astfel într'o situațiune din cele mai strimtorate, a pus la cale *manifestațiunĭ în comitate*, contra obstrucțiunei și pentru politica lui. In cele douĕ sĕptĕmânĭ din urmă s'au ținut numĕróse adunărĭ comitatense, în carĭ majoritățile artificiale jidano-maghiare au votat resoluțiunĭ contra obstrucțiunei. *Membrii românĭ* ai congregațiunilor comitatense au arătat prin oratorii lor motivele pentru carĭ nu pot sĕ voteze resoluțiunile presentate de comisiunile permanente comitatense. Așa au făcut Românii la Brașov, Deva, Sibiiu, Arad și alte centre. S'au auḑit cu prilegiul acesta frumóse și însuflețitóre vorbirĭ din partea Românilor, carĭ au desfășurat punctul de vedere pe care se pun Românii față cu lupta ce se dau între partidele unguresci în dietă și în afară de dietă.

*

La Viena s'a petrecut un fapt, care a făcut mare sensație. *Austriacii nu vor sĕ prelungéscă decât numai pe un an învoiala* de păn' acuma *asupra cvotei*, ce o contribue cele douĕ state dualiste la cheltuelile comune ale monarchiei. (Austria 65.6, ér Ungaria 34.4 la sută) și o prelungesc numai cu condițiunea, ca în instituțiunile comune și mai ales în *organisarea armatei sĕ nu se întémple nicĭ o schimbare.*

Acéstă hotărîre luată de așa numita deputațiune austriacă a cvotei, este privită în Viena ca și în Budapesta ca o demonstrațiune contra stărilor ce domnesc aḑĭ în Ungaria, ca un fel de dojană, ca Maghiarii sĕ nu mérgă prea departe cu atacurile lor contra unității armatei comune. Putem ḑice, că de-odată cu acéstă hotărîre neașteptată, a isbucnit, pe lângă cele-lalte, și o *criză a dualismului*, căcĭ, cum stau aḑĭ lucrurile, urmările pasului deputațiunei austriace nu se pot aḑĭ prevedé.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Vréi tu?

Vréi tu sĕ vii cu mine
pe valurile vieții
Sĕ ne'nchinăm iubirii
și nimenĭ sĕ ne scie,
Sĕ colindăm viéța
stăpânĭ pe-o 'mpĕrăție
Vrăjițĭ de frumusețea
din faptul dimineții?...

Vréi tu sĕ vii cu mine
spre rĕsărit de sóre
S'audĭ cum plânge nóptea
lăsată 'n urma nóstră?
E-atât senin de-asupra
pe bolta cea albastră
Când vréi sĕ-țĭ facĭ din viéță
o sfîntă sĕrbătóre!

Vréi tu sĕ vii cu mine
sĕ ne'mpletim din vise
Potecă tăinuită spre lumea fericirii.
Sĕ te 'ncunun pe frunte
cu nimbul nemuririĭ?
O sĕ ne-aștepte ceriul
cu brațele deschise
Er eu țĭ-oiŭ spune dulce
urcându-te la ceriurĭ
Minciunĭ, ce vor rĕmâne
de-apururĭ adevĕrurĭ.

Veturio.

Celcaș.

De Maxim Gorki.

(Urmare).

Totul de jur împrejur tăcea. Nicĭ un sunet de cât suspinul mării; părea că tăcerea acésta se va preface într'un ce grozav, sĕlbatic, sgomotos, într'un ce care va rĕscoli marea până la matcă, va rupe șirurile de norĭ grei și va spulbera vapórele astea negre în tóte părțile.

Norii pluteau tot atât de trist ca mai înainte, alții se ridicau din mare și priveliștea acésta a cerului te putea face sĕ credĭ că și cerul e tot o mare; dér o mare agitată și înțepenită în agitația ei, plutind peste cea adevĕrată, amorțită, liniștită și întinsă. Norii îțĭ aminteau valurile, carĭ cu crestele lor albe, crețe, voiau sĕ se prăbușéscă pe pămênt. Parea că vêntul smulsese aceste valurĭ din prăpăstii.

Pe Gavril îl apăsa tăcerea și frumsețea asta posomorîtă și doria ca stăpânul lui sĕ se întórcă cât mai repede. Décă nu s'ar mai întórce? Timpul trecea încet, mai încet ca norii de pe ceriu. Timpul devenia din ce în ce mai amenințător.

După zidul schelei se auḑi un plescăit, un foșnet și ceva ca șópte. Lui Gavril i-se părŭ că o sĕ móră.

— Hei, dormĭ? Ține! Bagă de sémă! ḑise Celcaș înăbușit. Ceva pătrat și greu se lăsă de pe zid. Gavril îl luă în caic; după cel diutâiŭ urmă alt pachet la fel. Apoi corpul lung al lui Celcaș se întinse pe zid. In fine, apărură lopeților și traista lui Gavril îi cădŭ la picióre. Celcaș sări și el jos și se aședă, rĕsuflând din greu la cârmă.

Gavril se uită la el zimbind vesel și sfios.

— Ești ostenit? întrebă el.

— Nu merge altfel, vițelușule. Acum vîslesce bine, din rĕsputerĭ. Câștigul e bun și pe partea ta. Lucrul e pe jumĕtate gata. Acum trebue sĕ trecem neobservațĭ pe lângă afurisiții de păzitorĭ, apoi îțĭ vei primi plata și te poțĭ întórce la Mașka ta. Trebue sĕ ai și tu o drăguță. Așa e, băețele?

Nu.... nu! Gavril se silea din resputerĭ și pieptul îi lucra ca nisce fóle, ér brațele ca nisce arcurĭ.

Apa plescăia pe sub caic și fășia albastră, pe care o lăsa în urmă, era acum mai lată. Gavril era numai sudóre, dér vîslea din tóte puterile. Fusese în nóptea asta de douĕ orĭ cu frica în sîn și acum se temea sĕ nu i-se întêmple și a treia. Voia sĕ isprăvéscă cât mai repede tréba asta blestĕmată, sĕ tragă la mal și sĕ scape cât mai curênd de omul acesta, înainte de a fi omorît de el sĕu dus la închisóre din pricina lui.

Se hotărî sĕ tacă, sĕ nu i-se împotrivéscă, sĕ facă tot ce-i va cere și de va reuși sĕ scape cu bine, va pune chiar mâne sĕ se citéscă o liturghie sfântului Nicolae. In pieptul lui se ridica o rugăciune înfocată... dér se stăpâni. Pufnia ca o mașină cu aburĭ și se uita cu córda ochiului la Celcaș.

Acesta 'și întinsese înainte corpul lui slab, sĕmănând cu o pasĕre gata sĕ sbóre. Se uita cu ochii lui de șoim în întunerecul din 'naintea caicului, mirosind cu nasul lui

Marea şi însemnata *mişcare a Croaţilor* n'a încetat, cu tóte mĕsurile luate de autorităţi pentru a restabili liniştea şi ordinea în ţéră. Demonstraţiunile acestea scim că sunt îndreptate contra Maghiarilor. Ele s'au reînoit şi cu ocasiunea Rusaliilor apusene în Agram, când o mare mulţime de tinerĭ universitarĭ croaţĭ şi popor s'au dus în faţa diferitelor edificii unguresci şi a caselor înalţilor funcţionarĭ, spărgênd cu pietri ferestrele. Cu tótă intervenţia poliţiei şi a gendarmeriei, manifestanţii nu s'au astêmpĕrat. In piaţa Jelacicĭ ei au huiduit poliţia, aşa că a trebuit sĕ intervină miliţia. Trupele au fost bombardate cu pietri de cătră mulţime. S'au făcut numĕróse arestărĭ şi rănirĭ.

*

S'ar păré, că o stare de surescitare generală stăpânesce adĭ întréga Europă. Spiritul de revendicaţiunĭ naţionale se manifestă şi icĭ şi colo, producênd grijĭ diplomaţiei şi ómenilor de la conducerea statelor. Acest spirit a cuprins de-odată cercurile tinerimei italiene, care a aranjat dilele acestea marĭ *demonstraţiunĭ contra Austriei* în cele mai marĭ oraşe ale *Italiei*. La Roma, la Neapole, Bologna, Ferrara, Messina, Veneţia şi alte oraşe manifestaţiunile contra Austriei se ţin lanţ, cerêndu-se reincorporarea la Italia a părţilor italiene de sub domnia austriacă. S'a strigat „jos Austria", „pieră Austria!" şi în câte-va locurĭ manifestanţii au sfăşiat stindardul austriac şi au inscenat sgomot mare dinaintea consulatelor austro-ungare.

*

Dér nu numai în monarchia austro-ungară cu ale ei popóre numĕróse, ci şi în alte state ale Europei spiritele sunt într'o continuă fierbere. In *Francia* persecuţiunile guvernului contra călugărilor a încuragiat pe socialiştĭ şi pe toţĭ aşa numiţii liberĭ cugetătorĭ, sĕ între prin bisericĭ şi sĕ atace poporul şi pe preoţĭ, propagând ateismul. In *Spania* propaganda republicană cresce pe fie-care di şi aprope toţĭ bărbaţii politicĭ de sémă luptă în rêndurile republicanilor. In *Rusia* turburările ţĕrănescĭ continuă şi stările din Finlanda arată, cât de grea şi apăsătóre este atmosfera în acest colosal imperiu. Ce sĕ dicem apoi de *Turcia*, unde rĕscólele şi vĕrsările de sânge sunt la ordinea dilei, disordinele au devenit acolo o bólă cronică ce a atins întreg corpul statului turcesc. Nu mai puţin rĕu stau lucrurile în *micile state din Balcanĭ*. (Serbia, Bulgaria, Munte-negru). Şi de vom mai adauge la acestea socialismul şi anarchismul, care bântue în tóte statele, cu drept cuvênt putem dice, că Europa întrégă e cuprinsă de-o stare bolnăviciósă.

Inaugurarea monumentului I. C. Brătianu.

Dumineca trecută s'a serbat în Bucurescĭ inaugurarea monumentului I. C. Brătianu, unul din fruntaşii pleiadei, care a condus poporul român în timpurile grele ale formării şi întăririi României de adĭ.

Au participat delegaţĭ veniţĭ din tóte unghiurile ţĕrii şi o mare mulţime de public, miniştrii, representanţii corpurilor legiuitóre, etc.

La órele $10^{1}/_{2}$ s'a început serviciul divin oficiat de Metropolitul Primat şi Metropolitul Moldovei. După terminarea sluşbei, amêndoi metropoliţii se duseră la statuă. Ajunşĭ aici, artistul sculptor Dubois, care a făcut statua, trase pânza albă şi monumentul se desvĕli. Mulţimea cu capetele descoperite isbucni în puternice strigărĭ de „ura".

S'au ţinut apoi discursurile în ordinea următóre:

Discursurile.

D-l Dimitrie *Sturdza*, preşedintele consiliului de miniştri, vorbi cel dintâiŭ.

„Ne-am întrunit într'o mare sĕrbătóre naţională, dise d-sa; — desvĕlirea monumentului lui Ion C. Brătianu, care se ridică adĭ înaintea nostră ca un martor al recunoscinţei neamului, ca o îndemnare la muncă pentru patrie.

„Care Român nu tresare óre la numele lui Brătianu? Acest nume nu este numai popular, la el se mai alipesce amintirea faptelor, carĭ au dat isvorul vieţii poporului nostru şi un sentiment de respect şi de veneraţiune pentru omul, care a luat parte într'un mod aşa da activ, la tóte actele naţionale îndeplinite în cea din urma jumĕtate de veac şi cu deosebire la actul fondării regatului".

Oratorul descrie după aceea caracterul şi meritele lui Ion Brătianu, intelgenţa cu care era înzestrat, spune că el a pronunţat pentru întâiaşĭ dată cuvintele: „Voesce şi vei puté! Cu Dumnedeu înainainte!", carĭ deveniră cuvintele de ordine pentru toţĭ Românii când s'au rupt lanţuriie, carĭ încătuşau pe poporul român.

Când naţiunea a ales un singur prinţ, pe Cuza, — Brătianu a arătat cel dintâiŭ prinţului viitorul, dicêndu-i:

„Prin îndoita alegere, cincĭ milióne de Românĭ au simbolisat independenţa naţională şi România aşteptă de la aceste acte, carĭ îi schiţéză în marĭ linii noua cale pe care e gata s'o urmeze cu entusiasmul şi devotamentul unui popor, a cărui credinţă naţională, moştenire de la strămoşĭ, s'a mărit şi s'a afirmat în cursul vécurilor de suferinţă."

Vorbesce de résboiul independenţei arătând partea activă pe care a luat'o Brătianu atuncĭ.

„El, Brătianu, dise d-l Sturdza, a ţinut într'o mână ciocanal şi în cealaltă fierul, din care a făurit sabia fulgerătóre şi victoriósă cu care Carol I a dus departe numele de Român.

Fie ca monumentul, care se ridică, încheie d-l Sturdza, sĕ fie o încuragiare pentru muncă în viitor, sĕ fie un stimulent pentru tinerile generaţiunĭ".

Discursul d-lui Aurelian.

„Un neam întreg, tot ce este român, aduce adĭ tributul de recunoscinţă şi veneraţiune marelui român Ion Brătianu", dise d-l P. S. *Aurelian,* preşedintele Senatului, care luà cuvêntul în numele maturului Corp:

D-sa spuse, că pe lângă acest monument, care ne reamintesce pe Brătianu, mai e un altul mai măreţ, este România modernă.

Preşedintele Senatului continuă dicênd, că sunt ómenĭ providenţialĭ şi printre aceştia enumĕră pe Cavour, pentru Italia, pe Brătianu pentru România.

Descrie în trăsăturĭ generale faptele marelui patriot dicênd, că n'a avut decât un vis: independenţa şi mărirea patriei

Venind la rĕsboiul de la 1877, arată cum lucra Brătianu şi cum în ţéră era cea mai completă linişte.

In numele Senatului, încheie d-l Aurelian, aduc omagiile lui. Sĕ-i fie memoria eternă!

Discursul d-lui Ferechide.

D-l *Ferichide,* preşedintele Camerei, vorbi în numele adunării deputaţilor.

D-sa spune, că nu găsesce cuvinte ca sĕ esprime simţirea ce deştéptă în inimĭ marea figură a lui Ion Brătianu.

Când a plecat dintre noi, dise d-sa, tótă lumea a regretat perderea crudă; adĭ când îi slăvim memoria, toţĭ Românii se îngrămădesc în jurul statuei.

Il vĕd, adaugă d-l Ferechide, pe Ion Brătianu, cum îi aduna pe toţĭ şi-i sfătuia, făcênd par'că o singură familie.

Face apoi un scurt istoric al vieţii marelui bărbat de stat, spunênd că a realisat unirea ţĕrilor, alegerea Domnului strĕin, şi regatul.

* * *

După aceea a vorbit d-l Grigore Macri, din partea Iaşilor; d-l Nicolaide din partea Craiovei, d-l general Budişteanu, din partea celor carĭ au luptat peste Dunăre şi d-l Bibicescu, din partea consiliului comunal al Capitalei.

Toţĭ au arătat meritele şi patriotismul lui Ion Brătianu.

La urmă d-l Ioan N. Polychroniade recità o frumósă poesie ocasională.

*

Recunoscinţa Bulgariei.

Inainte de a se începe ceremonia, d-l Balabanoff, agentul diplomatic al Bulgariei, a adresat d-lui Sturdza următórele cuvinte:

Excelenţă!

„Din ordin şi din partea guvernului „princiar, viu aci a depune corónă înaintea „monumentului ce inauguraţĭ astădĭ, şi a „asista în acelaşi timp la acéstă impunĕtóre solemnitate, în semu şi ca mărturisire de recunoscinţă pentru tot ce s'a petrecut şi s'a făcut în România, în timpul „lui Ioan Brătianu, pentru Bulgaria care „nu uită nimic."

Telegrama prinţului Bulgariei.

D-l Ionel Brătianu a primit următórea telegramă din Burgas din partea A. S. Principelui Ferdinand al Bulgariei:

„Mĕ asociez din tótă inima la piósa „ceremonie, care consacră gloriósa memorie „a ilustrului vostru părinte, a cărui amintire va rĕmâné neştérsă printre poporul meu.

*

Monumentul e un adevĕrat cap de operă. Sus se vede România, representată printr'o femeie, care ţine în mână, desfăşurat, drapelul independenţei, puţin mai jos stă în picióre Brătianu. El e cu capul gol. In faţa lui, aplecat în genunchĭ, stă un dorobanţ, ţinênd într'o mână arma, ér în cealaltă căciula. Brătianu privind la el, îi arată cu mâna dréptă drumul spre neatârnare şi viitorul ţĕrii. Pe partea a doua a monumentului, în faţa lui Ioan Brătianu, e o Româncă cu doi copii, povestind faptele lui Brătianu. Pe marmoră stă scris: „Prin minte, prin inimă şi braţele nóstre". Jos pe o placă de marmoră e scris: „Lui Ioan C. Brătianu — 1903." La spatele monumentului e un înger, geniul României, care rupe lanţurile sclăviei. Sub acest al doilea grup, în cele patru colţurĭ ale monumentului, se află câte-va statue de bronz. Ele simbolizéză: Prudenţa, Elocinţa, Patriotismul şi Curagiul. In partea dréptă şi în stânga sunt bas-reliefurile, representând scene din istoria modernă a ţĕrii şi la carĭ Brătianu a luat parte activă. Intr'o parte se află representată scena când Brătianu vorbesce poporului la 1848, ér în alta sosirea Principelui Carol de Hohenzollern pe pământul României.

---

de fiéră de pradă în vênt şi ţinênd cu o mână cârma, ér cu cealaltă îşĭ tot trăgea mustăţile; buzele-i subţirĭ se strîmbau de un rînjet continu.

Celcaş era mulţumit de reuşita drumului, mulţumit de el însu-şĭ şi de băiat, căruia îi inspirase o astfel de frică şi pe care-l făcuse sclavul sĕu. Se bucura din 'nainte de feluritele plăcerĭ pe carĭ le va gusta a doua di şi mai avea plăcutul simţĕmênt al puterei sale, cu care subjugase pe acest băiat tînĕr şi puternic. Vedea câtă ostenélă 'şĭ da acesta, îl compătimia şi voia sĕ-l înveseléscă.

— Hei! începù el încet, zimbind, ce spăriat eştĭ.

— Cam.... şopti Gavril.

— Acum nu mai e nevoie sĕ vîslescĭ atât de tare. S'a isprăvit. De-am trece numai şi locul acela.... Odichnesce-te!

Gavril ascultă. Işĭ sterse cu mâneca cămeşei sudórea de pe faţă şi băgà ér lopeţile în apă.

— Vîslesce acum mai încet, ca sĕ nu facem sgomot. Trebue sĕ mai trecem o portă.... Tăcere.... Aci nu-i de glumit, dragă. Ehei, ce ţi-se póte întêmpla aicĭ! Când te isbesc odată în frunte, n'ai nicĭ vreme sĕ gemĭ.

Caicul aluneca acum aprópe fără sgomot pe apă. De pe lopeţĭ cădeau picăturĭ albastre şi pe locul unde dispăreau în mare, licărea pentru scurt timp o pată albastră. Nóptea devenia din ce în ce mai caldă şi tăcută. Cerul nu mai sĕmĕna cu marea, norii se întinseseră şi-l acoperiseră cu o perdea uniformă, grea, care se lăsa nemişcată pe apă. Marea era mai liniştită şi mai négră şi rĕspândia un miros mai cald şi mai sărat.

— Ah, de-ar ploua! şopti Celcaş. Am putea trece atuncĭ ca după o perdea.

La drépta şi la stînga caicului se ridicau din apa négră şalupe tot negre, nemişcate şi pustii. Pe una din ele se zărea o lumină, cine-va umbla cu un felinar aprins. Marea atingea păreţii vapórelor şi mugea rugător şi înăbuşit, pe când ele-i rĕspundeau cu un ecou tare şi aspru, părênd că nu vor sĕ cedeze.

— Piedeca, şopti Celcaş, încât de abia se audi.

Din momentul în care poruncise lui Gavril sĕ vîsléscă mai încet, acesta fù cuprins din nou de un simţĕmênt de aşteptare încordată. Se aplecà în întunerec şi i-se părea că cresce, că ósele şi nervii lui se destind cu durerĭ înăbuşite; capul lui, plin de unul şi acelaşĭ gând, îi arde, pielea de pe spate îi tremură şi în picióre i-se părea că-i pĕtrund ace micĭ, recĭ. Ochii îl dureau de sforţarea pe care o făcea de a pĕtrunde întunerecul în care aştepta sĕ vadă pe cineva, care le va striga: staţi, hoţilor!

Acum când Celcaş şoptise „piedeca", Gavril tresărise. Un gând ascuţit şi ardĕtor îl străbătù şi-i puse toţĭ nervii lui încordaţĭ în vibrare. Voia sĕ strige, sĕ cheme ajutor. Se ridicà puţin pe bancă, îşĭ scóse pieptul în afară, înghiţi o puternică cantitate de aer şi deschise gura.... Dér de odată îl cuprinse o spaimă, care-l isbi ca un biciŭ, închise ochii şi cădù de pe bancă.

In faţa caicului se ridicà în orisontul depărtat, din apa négră, o sabie de foc, tăià întunerecul nopţei, alunecà cu vĕrfu-i peste norii de pe cer şi se întinse ca o făşie albastră, peste pieptul mărei. Acum la lumina ei apăreau vapóre negre, tăcute, carĭ mai înainte, ascunse de întunerec, nu se puteau vedé.

Frânghiile lor, încolăcite în jurul catargelor, sĕmănau cu plantele de pe apă, carĭ se urcă şi carĭ eşiseră odată din apă cu aceştĭ giganţĭ negri prinşĭ în mersul lor.

Ciudata sabie albastră se ridică ér de-asupra apei, o despică din nou şi se lasă apoi în altă direcţie. Şi acolo apărură din întuneric vapóre nevĕdute până acum de ei.

Caicul lui Celcaş rĕmase pe loc şi se legăna ca mirat pe apă. Gavril zăcea pe scândurĭ şi-şĭ acoperise faţa cu mânile, pe când Celcaş îl împingea cu lopata şi şuera sĕlbatic, dér încet:

— Prostule, e o corabie a vămei. Asta e o laternă electrică. Scólă-te, dobitocule! Vor arunca lumina asupra nóstră. Mĕ pierdĭ, afurisitule! Haide....

In sfîrşit, când una din loviturile lopeţei isbi mai cu putere în céfa lui, Gavril se sculà, se aşedà, fără a deschide ochii pe bancă, pipăi până ce găsi lopeţile şi puse caicul în mişcare.

— Tăcere! Te gâtui.... ţĭ-am mai spus-o. Tăcere! Ce dobitoc! Ce te-a speriat aşa? Ei, măgarule! E o laternă şi o oglindă, alt-ceva nimic. Incet cu lopeţile. Ţine oglinda încóce şi încolo şi luminéză marea

Discurs funebral

rostit la înmormântarea rep. Teofil Frâncu, de *Amos Frâncu* preot în Benic.

Jalnicĭ ascultătorĭ!

Adêncă durere cuprinde inimile nóstre în acest moment, când ne-am adunat la sicriul unui prea vrednic scriitor român, pentru-ca sĕ depunem pe el ultimul tribut de cinste, ce datorim unui bărbat, care cu adevĕrată abnegaţiune şi desinteresare a muncit la altarul culturei române ca gazetar şi ca funcţionar de stat timp de peste 30 de anĭ.

Şi acéstă durere nu e proprie numai familiei, orĭ comunei ce l'a dat, ci rĕsunetul ei dureros sĕ resfrânge departe preste hotarele acestei ţĕrĭ, în frumósa ţéră românéscă, unde adormitul în Domnul mai multă vreme şĭ-a deprins puterile sale nobile intelectuale în folosul întregului neam românesc.

Jalea nóstră e cu atât mai adêncă, cu cât prin mórtea acestuia vedem tot mai mult rĕrindu-se pleiada acelor ómenĭ cu inimă mare, carĭ pentru deşteptarea naţională, pentru drepturile, binele şi fericirea poporului român şĭ-au jertfit posiţie, viitor şi puterile intelectuale tóte.

Şi precând noi plângem în jurul acestui sicriu drag şi scump, accentele duerórse ale suspinurilor nóstre, trece-vor graniţele ţĕrii în România, străbate-vor până în departamentele ministeriului cultelor, vestind funcţionarilor acestui ministeriu trecerea din viéţă a stimatului şi iubitului lor coleg. Jale adêncă se va rĕspândi în lumea literară pentru perderea acestui nobil şi cinstit scriitor; şi mulţĭ fii ai Ardealului adĭ bine căpĕtuiţĭ în ţéra românéscă, vor deplânge pe fostul lor ajutător şi sfătuitor.

Muritor, care şĭ-a împlinit chemarea în lume, şi luându-şĭ partea sa de bucurie şi durerĭ de pe acest pământ, el [plécă spre vecĭnica lumină pe care a vestit'o între ómenĭ cu cuvêntul şi condeiul.

Şi în faţa mărețeĭ umbre pornitóre către vecĭnicie, sĕ ne oprim puţin, jalnicĭ ascultătorĭ, pentru-ca figura acésta marcantă din istoria nóstră contemporană sĕ ni-se întipăréscă în inimă, ca un vecĭnic îndemn la muncă cinstită şi la viéţă neprihănită de umilirĭ pĕcĕtóse.

Născut la pólele munţilor apuseni în comuna Benic la an. 1844 Martie 23 din părinţii Ioan Frâncu preot şi soţia Maria, Teofil Frâncu, învĕţat a ceti şi a scrie de tatăl sĕu la an. 1851, e dus în Alba-Iulia şi înscris la şcóla elementară săséscă, de unde trece în gimnasiu până la cl. II, apoi le continuă în Blaşiŭ, Clujiŭ şi érăşi în Alba-Iulia, unde la an. 1863 obţine testimoniu de maturitate în etate de 19 anĭ.

Mamă-sa, întru aceea vĕduvită, şi cumnatul sĕu îl îndemnau sĕ între la teologie, unde-l chema chiar şi marele mitropolit Şuluţiu. Deşteptarea naţională înse în anii începutului ei, mână pe tinerĭ cu grămada la sciinţele juridice, îndemnul verbal şi pilda colegilor au biruit şi Teofil Frâncu în tómna anului 1863 se înscrie la facultatea juridică din Sibiiu, ér după trei anĭ trece la Clujiŭ unde absolvă dreptul şi în acelaşĭ an depune esamenul de stat.

De aicĭ sĕ începe viéţa şi activitatea publică a lui Teofil Frâncu. Pe acelea vremurĭ unui absolvent de drept i-se oferiau frumóse şi bune posturĭ. Teofil Frâncu înse pentru naţionalismul sĕu înflăcărat de la început a fost privit cu ochĭ duşmănoşĭ. Intră ca practicant la tribunalul din Aiud, apoi de la Haţeg; înfruntând amare miserii şi suferind multe neplăcerĭ se duce la Deva ca concepist advocaţial de unde în curênd se mută la Făgăraş numit fiind vicenotar la tribunal. In curênd a fost ales sub-procuror şi încredinţat cu conducerea procuraturei de stat. Numai cerul apartinĕtor acelei judecătorii ar puté povesti despre simţul de dreptate devenit proverbial al lui, numai ţĕranii românĭ din jurul Făgăraşului, ar sci spune de câte orĭ i-a ajutat, orĭ sfătuit în încurcăturile ce le aveau.

Naţionalismul sĕu înse luminat şi curat, puţină vreme a putut suferi hotarele strimte, între carĭ dat îi era sĕ lucreze ca funcţionar. Spiritul sĕu avêntat doria libertate şi neatêrnare. La an. 1872 intră în valurile alegerilor municipale, croind alegĕtorilor românĭ, în unire cu alţĭ soţĭ de ai sĕi, direcţie naţionalistă. El vedea cu ochii primejdia şi mergea cu frunte senină către ea. La an. 1873 tras în cercetare disciplinară pentru pretins abus de oficiu, fuse suspendat şi dus în prinsóre la Têrgul-Mureşului. Eliberat după două dile, se duce în Germania la Frankfurt pentru studiarea tipografiilor moderne. La 8 lunĭ se reîntórce la Braşov unde află, că e rehabilitat în postul avut.

Convins despre corectitudinea pasului făcut, n'a voit sĕ reprimésca postul, dér nicĭ n'a desperat, ci a continuat pe altă cale a-şĭ face datoria onorifică, ce o are un om inteligent, de a-şĭ ajuta neamul sĕu. Lipsit de putinţa de a ajuta pe semenii sĕi în încurcăturile lumescĭ, şĭ-a pus în gând sĕ-i lumineze şi 15 anĭ de-arêndul vedem pe acest distins gazetar român bătând calea dintre Braşov—Bucurescĭ ca redactor şi prim colaborator la cele dintâi foi românescĭ de pe atuncĭ.

Alăturea cu Densuşianu şi Lăpădat, carĭ îşĭ dorm lin somnul de vecĭ, a redactat „Orientul latin“, unde inima şi sufletul era T. Frâncu, condeiŭ bun, stil uşor şi inimă românéscă.

Acéstă fóie pentru ţinuta sa naţională a avut de tot scurtă viéţă. Prin an. 1876 îl întêlnim pe T. Frâncu prin Bucurescĭ ca redactor la fóia oficială „Românul“ sub renumitul C. A. Rosetti.

De acum până la an. 1888 colaboréză la mai multe foi din România şi la „Gazeta“ din Ardeal, distingêndu-se mai ales în partea literară şi ca foiletonist. Órele libere le folosia dând lecţiĭ private şi lucrând la cărţĭ literare.

La an. 1888 e numit şef de oficiu, ér în an. 1892 şef de birou în ministeriul cultelor din România, post ce l'a purtat până la mórtea sa întêmplată la 27/14 Maiŭ în comuna sa natală, unde venise în concediu mai lung pentru restabilirea sănĕtăţii sale sdruncinate.

Cine cunósce, séu a cetit despre schimbarea provocată de désa cădere a guvernelor din România în personalul funcţionarilor de stat, trebue sĕ recunóscă în adormitul în Domnul tact rar, multă conscienţiositate şi un fin simţ de dreptate, care a impus de-opotrivă guvernului liberal şi conservator.

Dintre lucrările sale scrise în timpul sĕu liber, de mare valóre sunt: descrierea datinelor şi portului ardelenesc, precum şi Rotacismul la Moţĭ şi Istrienĭ. Er dintre numerósele studii este cel premiat de ministerul cultelor, despre starea bisericilor şi a şcólelor din străinătate. Dintre articolii mai recenţĭ scrişĭ prin foi de însemnătate, sunt celea 34 scrisorĭ apărute în foiletonul „Gazetei Transilvaniei“, carĭ tractéză diferite cestiunĭ din punct de vedere social-naţional românesc.

Acestea merite apreciându-le Maj. Sa Regele României Carol I, vrênd a da o dovadă despre bunăvoinţa sa regală, — după-cum se dice în decret, — la an. 1892 conferesce adormitului în Domnul medalia „*Bene Merenti*“ cl. II pentru merite literarĭ ér la an. 1895 Ordinul *Coróna României* în gradul de cavaler, frumóse distincţiunĭ primite de un ardelean în ţéra românéscă.

Unde se gată înţelepciunea omenéscă, acolo se începe nesfirşita împĕrăţie a credinţei din care şi rep. T. Frâncu adesea scotea mângăere. Religia părinţilor sĕi între vitrege împrejurărĭ familiarĭ şi socialĭ a mărturisit'o cu frunte senină şi cu convingere creştinéscă. In grelele împrejurărĭ ale vieţii familiarĭ cu carĭ sórtea aşa de amar l'a asuprit, precum şi în valurile sgomotóse ale vieţii diaristice, şi ca funcţionar aicĭ şi în România, împrumuta mângăere şi uşurare din învĕţăturile dulcĭ şi ideale ale luĭ Is. Christos.

Crescut în spirit creştinesc în casa unui preot român, Teofil Frâncu s'a dedat de tinĕr a socoti legea creştină ca deposit de mângăere în nĕcasurĭ. — O rară pildă acésta între inteligenţa modernă, care uşor se lasă condusă de vederĭ potrivnice spiritului creştinesc aşa de rodnic în fapte mărețe. Figurile mărețe puse înaintea nóstră ca icóne de admirat numai din ómenĭ crescuţĭ în acest spirit au eşit. Legea creştină cu Dumnedeescul sĕu învĕţător a fost prima şi cea mai fenomenală şcólă, care mai întâiŭ a învĕţat pe om a-se desbrăca de egoism, a fi drept, milos şi uman în faptele sale ca privat şi ca slujbaş.

Cât de rarĭ sunt ómenii, carĭ sĕ pricépă acéstă învĕţătură măréţă în întrégа şi adêncа sa întindere; şi cât de mulţĭ sucombă în nĕcasurĭ şi nefericirĭ, décă nu au razimul credinţei creştine. Câţĭ domnĭ de român sprijiniţĭ de noroc nu-şĭ vĕnd moşióra părintéscă, orĭ nu-şĭ trăesc traiul fără de a lăsa în urma lor un semn de binecuvêntată amintire.

Fericitul Teofil a priceput, că moşia în mâna omului nu e mijloc de îmbuibare, ci mijloc de a-şĭ agonisi nemurire. Moşióra sa de aicĭ câştigată şi susţinută de tatăl sĕu cu prescură românéscă a cinstit'o bisericei, ca o strălucită pildă şi viu îndemn pe séma tuturor „domnilor“ de a ajuta biserica română; singura şcólă morală ce în mijlocul lumei corupte şi egoiste ţine încă sus şi nepĕtat stégul idealelor mărețe. Numele sĕu pomenit va fi la acésta biserică din neam în neam ca binefăcător şi înălţase-vor rugăciunĭ anualĭ pentru odihna sufletului sĕu mare şi nobil.

Acésta ar fi, jalnicĭ asc., forma pe cât s'a putut ea cuprinde în cadrele unui discurs funebral, în care Teofil Frâncu şĭ-a împlinit chemarea pe pĕmênt.

Frumósă chemare! frumósă podóbă sufletéscă; sĕ trăiescĭ pe pĕmênt şi sĕ nu pui preţ pe nevoile vieţii reale. Sĕ înfrunţĭ nĕcazurile şi primejdiile vieţii, introducênd pe dispreţul lor, cult sciinţei culturei şi idealelor frumóse. Suflet mare şi luminat care amĕsurat firii sale căută fericirea departe de sgomotul lumei egoiste, în scris şi cetit, în înlocuirea întunerecului egoist cu lumina blândă şi pururea ardĕtóre a culturei.

De pe pragul vecĭniciei unde stai acum, ia-ţĭ ultimul adio de la soră, de la frate şi cumnată, din partea cărora cu drag ai fost primit şi îngrijit, de la nepoţĭ, cumnaţĭ, rudenii, pretinĭ şi consătenĭ, şi cerênd iertare de la frate şi cumnată pentru eventuale greşelĭ causate de slăbiciunile morbului, — păşesce spre pragul eternei luminĭ spre care purure ai tins, păşesce la isvorul nesecat al păcii şi rĕsplăţii, pe carĭ le meriţĭ prin luptele şi suferinţele de pe pĕmênt.

Laudă şi mărire aducem Ţie o Dómne, care întăresci pe om atuncĭ când îi e frică a pleca stégul străduinţelor înaintea biruitórelor braţe ale morţii; care cu mână tare ocărmuescĭ sórtea nóstră, care porţĭ pe om prin valurile vieţii, şi-l scoţĭ nevĕtĕmat din ele, care ne-ai dat pe adormitul în D-l de pildă vie de urmat şi purtându-l ca luminător prin ţéra

---

sĕ vadă, décă ómenĭ ca mine şi ca tine plutesc pe ea. Mirósе urmele contrabandiştilor. Nouĕ nu ne pot face nimic, sunt departe de noi. Nu te teme, băete, n'au sĕ ne facă nimic. Acum — Celcaş se uită biruitor în jurul luĭ — s'a isprăvit. Am trecut. Norocul tĕu, prostule!

Gavril vîslea tăcênd, rĕsufla greu şi se uita cu códa ochiului în spre partea unde sabia de foc se ridica şi se lăsa. Lumina rece albastră, care tăia întunerecul şi făcea sĕ strălucéscă marea într'o lumină argintie, era pentru el ceva neînţeles, neexplicabil, ameninţător. Gavril era ér sub ipnoza unei fricĭ şi gróze. O presimţire îl apăsa şi-i strâbătea pieptul.

Vîslea în mod mecanic, cu faţa palidă; se apleca, par'că aşteptând loviturĭ de sus. Nu mai simţea nicĭ o dorinţă, nicĭ alt-ceva; îi era pustiu în suflet. Turburările din nóptea asta-i răpise tot ce era omenesc în el.

Celcaş, biruitor, mai dise odată: „Reuşit perfect. Tóte pericolele sunt trecute“. Incordarea nervilor sĕi, obicinuiţĭ cu acésta, disparŭ şi starea-i deveni normală. Mustaţa i-se mişca vesel şi în ochii lui strălucea lăcomia. Se simţia fórte bine, şuera printre dinţĭ, trăgea cu putere aerul umed de mare în piept, privea în întunerec şi zimbea binevoitor, când ochii lui se opriră asupra lui Gavril.

Vêntul care trecea, trezi marea şi o acoperi de-odată cu increţiturĭ dese. Norii apărură mai subţirĭ şi mai străvĕdĕtorĭ, însĕ cerul era acoperit de ei. Deşi uşor, totuşĭ vêntul nu putuse risipi norii, carĭ stau nemişcaţĭ, părênd că se lăsaseră în voia gândurilor negre plictisitóre.

— Ei, trezesce-te, frate. E vreme! Ia uită-te la el, par'că i-ar fi scos cine-va sufletul şi n'a rĕmas decât un sac cu óse. Pretine dragă! Acum s'a isprăvit tot. Ei!

Lui Gavril îi părŭ bine, că aude o voce omenéscă, măcar că era Celcaş acel, care vorbia.

— Aud? dise el încet.

— Ei bine, fricosule! Acum aşédă-te la cârmă, am sĕ vîslesc eu, tu trebue sĕ fi ostenit.

Gavril ascultă. Când schimbară locurile, Celcaş se uită în faţa lui şi vĕdênd, că băiatul nu se putea ţine pe piciére, i-se făcŭ şi mai multă milă: îl bătŭ pe umĕr:

— Ei lasă, ai şi câştigat mult. Am sĕ te plătesc bine. Vreĭ o bancnotă de două-decĭ şi cincĭ? Da?

— Nu-mĭ trebue nimic. Aşĭ vré sĕ mĕ scobor unde-va la mal.

Gelcaş făcŭ cu mâna în aer, scuipă şi începŭ sĕ vîslĕscă. Braţele lui lungĭ întindeau lopeţile departe.

Marea se trezia, se juca cu micile valurĭ pe carĭ le făcea, le tivia cu spumă, le arunca peste celelalt şi le lăsa sĕ se sfărîme în picăturĭ micĭ. Spuma se topia şuşuind şi suspinând; de jur împrejur tot era plin de un foşnet şi plescăit plăcut.

Intunerecul părea mai viu.

— Acum spune-mĭ, începŭ Celcaş, te vei întórce în satul tĕu, te vei însura, vei ara pământul, vei sĕména grâne! Nevasta ta va nasce copii, pânea nu va ajunge şi te vei chinui tótă viéţa.... Şi ce-o sĕ ai din asta? E asta o plăcere?

— Cum póte fi asta plăcere, rĕspunse Gavril tresărind, şi urmă sfios: nimic n'ai din....

Vêntul spăriase icĭ-colo norii şi prin spărturĭ se vedeau bucăţĭ micĭ de cerui albastru, cu una séu două stele pe el. Stelele se rĕsfrângeau în marea care se juca, aci strălucind, aci dispărênd ér pe valurĭ.

— La drépta! dise Celcaş. Ajungem îndată. Da—a! Suntem gata. Bun pescuit fuse şi ăsta! Vedĭ tu cum se face asta? Intr'o singură nópte am câştigat o jumĕtate de mie. Ei, îţĭ place?

— O jumĕtate de mie? întrebă Gavril neîncredĕtor. Dér se speriă îndată de întrebare şi dise repede, împingênd cu piciorul pachetele. Ce fel de marfă e asta?

— Asta e mătasă. Scumpă marfă. Décă o poţĭ vinde cu preţ, trece şi peste mie. Dér eu nu cer aşa mult. Nu sunt aşa îndemânatic.

— D—a! rĕspunse Gavril. De-aşĭ putea sĕ fac şi eu aşa ceva! oftă el amintindu-şĭ de-odată de satul lui, de gospodăria ei sĕrăcăciósă, de grijile de mama lui şi de tóte, acum îndepărtate, familiare lui, pentru binele cărora plecase după lucru şi se chinuise atâta în nóptea asta. Mintea 'i fŭ cuprinsă de-o mulţime de amintirĭ din sătuleţul lui, care pornesce de pe un munte ripos spre rîu şi se pierde într'o pădure de mestécănĭ, sălcii, scoruşĭ şi mĕslinĭ.

Amintirile acestea îi inspirau ceva cald şi-l mai îmbărbătară puţin.

— Ah, asta ar fi ceva! suspină el trist.

vecină, înainte de mórte l'ai readus, ca sĕ se odihnéscă la locul, unde ai vĕdut lumina, și unde te-a cunoscut pe tine Dumnedeu tată mare și puternic. Amin.

Jubileul de 50 de anĭ al diecesei Lugoșului.

La 14 Iunie st. n. se va serba în Lugoșiŭ, jubileul de 50 de anĭ de la înființarea diecesei române unite a Lugoșului. Din incidentul acesta se vor aranja frumóse festivitățĭ, al căror program este următorul:

I.

13 Iunie.

1 Primirea și încuartirarea membrilor reuniunilor învĕțătorescĭ și de cântărĭ, precum și a óspeților, carĭ vor sosi de către Timișóră cu trenul de 3.46 óre și 8.23 séra, de către Maroș-Ilye cu trenul de 11.03 a. m. și 6.09 séra și de către Vârșeț-Gataja la 7.44 óre și de către Timimișóra la 9.01 óre.

La sosirea trenurilor membrii designațĭ aĭ comitetului de aranjare vor fi la gară, spre a sta la dispositia celor sosițĭ la festivitate.

2. Séra la 7 óre membrii reuniunilor învĕțătorescĭ și de cântărĭ, precum și óspeții se vor aduna în curtea școlei grecocatolice, de unde precis la 8 óre va porni conductul de torțe la reședința episcopéscă, străbătênd stradele: Comitatului, Izabelei și Széchenyi. Sosind conductul la reședința episcopéscă, purtătorii de torțe vor forma un semicerc în fața reședinței, în mijlocul căruia vor ocupa loc reuniunile de cântărĭ. După cântarea celor douĕ piese, archiereul va fi bineventat din partea celui designat spre acésta, ér după rĕspunsul archiereului, reuniunile de cântărĭ érăși vor cânta douĕ piese. Carĭ terminându-se, conductul se va reîntórce în ordinea de mai înainte la școla gr. cat. de băețĭ pe strada Caransebeșului, Regelui și Isabelei trecênd pe dinainaintea casei orășenescĭ.

După conduct convenire socială în grădina hotelului „Concordia“.

14 Iunie.

1. Diminéța la órele $7^1/_2$ preoțimea, membrii reuniunilor învĕțătorescĭ și de cântărĭ se vor aduna în biserica catedrală Fiind îmbrăcațĭ preoții în ornate sacre, vor porni cu litia la reședința episcopéscă pentru de a-l aduce pe Archiereu la biserică.

Ordinea litiei va fi următórea:

a) în frunte va merge clericul cu crucea, de ambe părțĭ ale stradei vor fi purtațĭ doi praporĭ micĭ, ér puțin mai înapoi alțĭ doi praporĭ mai marĭ. După cruce vor merge școlarii cu stégul lor propriu, cărora vor urma reuniunile învĕțătorescĭ și de cântărĭ, apoi preoții, carĭ nu vor fi îmbrăcațĭ de s. liturghie, după aceștia preoții, protopopii și membrii capitularĭ, îmbrăcațĭ în ornate sacre și în urma acestora poporul.

b) Ajungênd litia la reședință, doi din membrii capitularĭ vor îmbrăca pe archiereu în ornatele sacre. După aceea litia în ordinea cum a venit, se va reîntórce la biserica catedrală. Litia va merge spre reședință pe strada Széchenyi, ér spre biserică pe strada Caransebeșului. După sosirea litiei în biserică, se va începe s. liturgie sub care vor cânta Reuniunile de cântărĭ, după ordinea stabilită de Comitet.

Se observă, că în biserica catedrală, stalurile canonicale, cele din presbiteriu și cele ce vor fi așe̦date în naia bisericei, sunt reservate pentru óspețĭ.

2. După terminarea s. liturgii în biserica catedrală se va deschide ședința festivă a adunărei generale estraordinare a reuniunilor învĕțătorescĭ din ținutul Lugoșului și a Hațegului.

3. La 1 óră d. m. banchet la „Regele Ungariei“ și „Concordia“.

4. La 8 óre séra se va ține după un program special Concert, aranjat de către reuniunile de cântărĭ din Lugoșiŭ, Oravița, Timișóra, Bogșa și Coștei.

După concert petrecere cu dans.

P. T. Domnii, carĭ voesc sĕ iee parte la festivitate, banchet și concert și doresc sĕ reflecteze la cuartire particulare, sunt rugațĭ a se anunța până la 8 Iunie st. n. la președintele executiv al comitetului Rss. Ioan Boroș canonic în Lugoșiŭ.

Lugoșiŭ, la 20 Maiŭ st. n. 1903.

Comitetul aranjator.

II.

Reuniunile de cântărĭ „Lira“ din Lugoșiŭ, „Concordia“ din Oravița, „Armonia“ din Bocșa mont. și corurile gr. cat. din Timișóra și Coșteiul mare aranjéză din incidentul serbării iubileului de 50 anĭ al înființării diecesei Lugoșiului, Duminecă în 14 Iunie n. 1903 în sala de vară a hotelului „Concordia“ din Lugoșiŭ, Concert împreunat cu petrecere de dans. Prețul locurilor: Scaun rangul I (șir 1—3) cor. 4., scaun rangul II (șir 4—9) cor. 3. scaun rangu IIII (șir 9—16) 2 cor. Loc. de stat cor. 1. Inceputul la órele 8 séra. Bilete de intrare se vênd la biroul comitetului aranjator în localitățile institutului „Poporul“, în cofetăria „Kosár“ și séra la cassă

Programa: 1. Musicescu G: „Imn“ (Cu tărie înainte), executat de corul mixt „Lira“ din Lugoșiŭ. 2. Porumbescu G. C.: „Altarul mânăstirei Putna“, baladă cântată de corul bărb. „Concordia“ din Oravița. 3. Musicescu G.: „Stejarul și Cornul“, doină cântată de corul mixt „Armonia“ din Bocșa mont. 4. Karrasz R. K.: „Dulce-i glasul tĕu“, executat de corul mixt din Timișóra. 5. Porumbescu G. C.: „Botezul“, cântat de corul mixt din Coșteiul mare. 6. Vorobchievicĭ I.: „Cântecul Prutului“, executat de corul bărb. din Oravița. 7. * * * „Concert“ (la rîul Vavilonului), executat de corul mixt din Bocșa mont. 8. Porumbescu G. C.: „Marșul cântăreților“, cântat de corul bărb. din Timișóra. 9. Vidu I.: „Resunet de la Crișana“, doină, cântată de corul mixt din Lugoșiŭ. 10. * * * „Marș festiv“, bor bărb. „en masse“.

SCIRILE DILEI.

— 24 Maiŭ v.

In interesul desp. I al „Asociațiunei“. Atragem atențiunea cetitorilor noștri din Brasov și împrejurime asupra *adunării generale* a desp. I (Brașov) al „Asociațiunei“, ce se va ține Dumineca viitóre în *Rĕșnov* și care promite a fi una din cele mai frumóse. Comunicațiunea cu Rĕșnovul este fórte lesnicióză (plecarea din Brașov cu trenul la 9 óre a. m. și întórcerea la Brașov la 8 óre 18 min. séra) și astfel credem, că se vor îndemna cât mai mulțĭ membri ai societății nóstre brașovene a lua parte la acéstă adunare, avênd tot-odată ocasiune a face o frumósă escursiune. Din partea poporenilor și a fruntașilor noștri din Rĕșnov sĕ pregătesce după cum suntem informațĭ, pe séma óspeților o frumósă primire. După adunare va fi o masă comună cu o taxă moderată. Aceia, carĭ doresc a lua parte la acéstă masă, sunt rugațĭ a se înscrie până Joi în 29 Maiŭ v. la cassierul despărțĕmêntului, d-l *Corneliu Aiser*, functionar la filiala „Albinei“ din loc.

Congregațiunea comitatului Sibiiu ținută la 4 Maiŭ a votat o resoluțiune presentată în numele membrilor sașĭ de Dr. Oscar *Meltzl* prin care se protestéză contra obstrucțiunei și se cere de la guvern sĕ restabiléscă stărĭ normale în dietă. Membrii românĭ, prin rostul d-lui advocat Dr. Liviu *Bran de Lemenyi*, au declarat că nu pot vota resoluțiunea. Asupra decursului ședinței am primit un raport pe care-l vom publica în numĕrul proxim.

Jubileul orașului Petersburg și deputația din Budapesta. In diua de 2 Iunie s'a serbat jubileul de 200 anĭ al întemeierii orașului Petersburg. Cu acéstă ocasiune s'au presentat deputațiunĭ trimise din capitalele Europei. Din Budapesta s'a dus de asemenea la Petersburg o deputațiune în frunte cu primariul. Când sĕ fie însĕ primițĭ în audiență la Țarul, deputațiunea din Budapesta era sĕ vină în rênd după deputațiunea din *Bucurescĭ* și *Belgrad*. Din causa acéstă deputățiunea din Budapesta s'a mâhnit rĕu și a declarat, că mai bine nu se duce la țarul, de cât sĕ fie primită după numitele orașe.

Invĕțătorii și costumul național maghiar. Societatea învĕțătorilor maghiarĭ din comitatul Solnoc-Dobâca a făcut contract cu un croitor din Clușiŭ pentru confecționarea de costume maghiare. Toțĭ învĕțătorii maghiarĭ din acel comitat locuit în majoritate de Românĭ vor umbla de aci înainte îmbrăcațĭ ungurește. Diarul „F. M—g“ se bucură tare de acéstă hotărîre și dice, că ar fi de dorit, ca în tóte comitatele locuite de naționalitățĭ, învĕțătorii sĕ facă așa, ca cei din Solnoc-Dobâca.

Școlă confesională română în Marcoș. Din *Marcoș* primim îmbucurătórea scire, că în urma stăruințelor și îndemnului preotului local, d-nul George *Dogariu*, poporul acestei comunitățĭ bisericescĭ gr. or. a hotărît sĕ-șĭ edifice o școlă confesională, dorință, care de mult o au bunii românĭ Marcoșenĭ. S'a fixat și diua de licitațiune pentru darea în întreprindere și pe diua de *1 (14)* Iunie a. c. la óra 1 d. a. în comuna Marcoș. Atragem atențiunea întreprindĕtorilor și mĕeștrilor noștri românĭ, și dorim din inimă, ca poporul comunei Marcoș sĕ-șĭ vadă cât mai curênd realisată o veche dorință a lor.

Grindina. Din Maramureș, Sătmar și Sibiu sosesc scirĭ, că pe acolo a bătut grindina.

Satisfacție dată d-lui protopop Dr. Puticiŭ. Relativ la scirea publicată în numĕrul nostru de Marțĭ cu privire la satisfacția, ce a primit'o d-l protopop al Timișórei Dr. Traian *Puticiŭ*, dăm adĭ amĕnunte după diarele „Temesvarer Zeitung“ și „Délmagyarországi Közlöny“. Etă ce scriu aceste foi la rubrica „cronica judiciară“: „Protopopul român gr. or, din Timișóra Dr. Puticĭ a făcut arătare la procuratură contra locuitorului din Timișóra-Fabric Em. Andreescu pentru *acusare falsă*, respective *calomnie*. Judecătoria de cerc a pertractat dilele acestea causa. Andreescu a recunoscut, că a făcut arătare contră lui Dr. Puticiŭ la consistoriul din Arad, a declarat însĕ, că acésta n'a făcut'o din îndemn propriu, ci în urma instigațiilor isvorîte din cercurile, carĭ încunjurau pe fostul episcop Goldiș. Cele ce le-a adus înainte în arătările de sub nr. 5189 de la 19 Iulie 1900 și nr. 6812 de la 30 Aug. acelaș an, apoi de sub nr. 6925 de la 1 Sept. și nr. 7090 de la 6 Septemvrie al căror cuprins s'a ventilat și prin „Trib. Pop.“ nr. 38 de la 1900, *sunt în întregimea lor neadevĕrate și nebasate*, și *cere iertare* de la Dr. Puticiŭ, esprimând *regrete* pentru cele întêmplate. Acusatorul Dr. Puticiŭ șĭ-a retras pîra în urma acestor declarațiunĭ“.

Din Chiheriul inferior ni-se scrie, că la înmormêntarea fostului inginer mechanic, sublocotenent ces. și reg. în reservă, Vețianu, ce s'a făcut în Hodac, au celebrat serviciul divin funebru 10 preoțĭ,

---

Da!.... Cred c'ai fi pornit îndată cu trenul spre casă.

Și cum te-ar mai iubi fetele! Ai putea sĕ ieĭ pe cine vreĭ. Țĭ-ai fi înjghebat o casă, adecă pentru o casă, tot nu țĭ-ar fi ajuns banii.

— Așa e. Pentru o casă e prea puțin. La noi e lemnul scump.

— Nu e nimic. Țĭ-ai reparat'o pe cea veche. Dér de un cal, ce dicĭ? Ai vre-unul?

— Un cal! Am unul, dér e bĕtrân de tot....

— Ei așa, țĭ-ai cumpĕra un cal. Un cal bun—o vecă, — oi — paserĭ — ei?

— Nu mai întreba. De-ar fi așa! O, dómne, ce viéță ar fi asta!

— Da, pretine. Asta n'ar fi o viéță de lĕpădat. Pricep și eu ceva, am avut și eu odată rostul meu. Tata era cel mai bogat om din sat.

Celcaș vêslia încet. Caicul se legăna pe valurile, carĭ plescăiau jucându-se pe bord și aluneca de-abia simțit pe marea întunecósă, care se făcea din ce în ce mai sburdalnică.

Amêndoi visau legănêndu-se pe apă și privind gânditor în jurul lor. Celcaș tre̦dise în Gavril gândul despre satul lui, vrênd astfel sĕ-l mai îmbărbăteze și sĕ-l liniștéscă. Intâiŭ începuse sĕ vorbéscă vorbind sceptic, dér apoi când aminti băiatului bucuriile vieții de țĕran, carĭ pe el îl desamăgiseră de mult, pe carĭ le uitase și de carĭ îșĭ aduse aminte de-abia acum, se lăsă tîrît de ele și în loc de a întreba pe Gavril despre satul și afacerile lui, începŭ sĕ povestéscă singur, fără a băga de séma:

— Principalul în viéța țĕrănéscă, e libertatea, dragul meu. Eștĭ stăpân. Ai casa ta — și décă nu face decât o para — e a ta, ai pămêntul — fie și de o palmă, dér e al tĕu. Cocoșul, oul, mĕrul tĕu, tóte sunt ale tale. Eștĭ domn pe pĕmêntul tĕu. Și apoi rênduiala.... Te scolĭ de diminéță și lucrezĭ, primă-vara una, véra alta, tómna și iérna îșĭ iau și ele alte lor. Orĭ unde te ducĭ, te întorcĭ, tot la casa ta; înăuntru e cald — și liniște. Domnescĭ. Nu e așa? încheie entusiasmat Celcaș șirul lung de plăcerĭ și drepturĭ ale țĕranului, fără a se gândi la datoriile acestuia.

Gavril se uită curios la Celcaș entusiasmându-se și el. Pe când acesta vorbia, el uitase cu cine are a face, credênd că are în fața lui un țĕran, ca și el, un țĕran care era legat de pămênt prin sudórea multor generații, care crescuse împreună cu amintirile din copilărie și de care se despărțise primindu-șĭ acum plată dréptă, pentru-că părăsise pămêntul sĕu.

— Asta e adevĕrat, frățióre. E drept ce spui. Uită-te, ce eștĭ tu fără pămênt? Pămêntul, ca și pe maică-ta, nu-l poțĭ uita.

Celcaș se gândia. Simțĭ în piept arsura aceea pe care o avea în tot-déuna când îi ofensa cine-va vanitatea, mai cu sémă unul, care în ochii lui era mai pe jos de el.

— Ce trăncănescĭ? întrebă el mânios; nu credĭ, că am spus tóte astea în serios? Ba, dĕu!

— Mĕ, dér ce om ciudat! dise Gavril ér cu trică. Ce vorbesc de tine? Sunt mulțĭ ca tine. Ce de ómenĭ nenorocițĭ și carĭ hoinăresc prin lume!

— Așéḍă-te la lopețĭ, câne! porunci ér Celcaș scurt, înghițind înjurăturile, carĭ îi veniau în gură.

Schimbară ér locurile și când Celcaș trecŭ peste pachetele cu marfă spre cârmă, simțĭ în el o dorință puternică sĕ îmbrâncéscă pe Gavril în apă. Dér n'avŭ puterea sĕ se uite în ochii băiatului.

Scurta convorbire încetase, însĕ lui Celcaș îi vorbia acum tăcerea lui Gavril. Se gândia la trecut, uitând sĕ cârméscă caicul pe care valurile îl întórseră, îndreptându-l spre mare.

Talazurile păreau a înțelege, că acest caic îșĭ pierduse ținta, îl aruncau din ce în ce mai sus, jucându-se ușor cu el, lăsând sĕ strălucéscă sub lopețĭ lumina lor senină, albastră. Pe dinaintea lui Celcaș se perêndau cu repediciune icónele trecutului îndepărtat, despărțite printr'un zid gros de present — cei unsprede anĭ de vagabondaj.

Se vedea copil, vedea satul, pe mama lui, o femeie roșcovană, grasă, cu ochii cenușii, blajinĭ. Vedea pe tatăl sĕu, un uriaș cu o barbă roșie, cu fața severă. Se vedea ginere, nevasta lui, durdulia, vesela Anfisa, cu ochii negrii și cu pĕrul negru. Se vedea soldat voinic de gardă, vedea ér pe tatăsĕu cărunțit, încovoiat de muncă și pe mă-sa îmbĕtrânită, plină de sbârciturĭ. Iĭ apărŭ în minte primirea pe care i-o făcură când se întórse din armată, vedea ce mândru era tată-sĕu de Grigore al lui, soldatul bărbos și voinic.

Amintirile, biciul nenorocițiilor, dau viéță și pietrelor trecutului și tórnă chiar

In frunte cu vice-protopopul onorar Ales. Têrnoveanu, care a ținut și cuvêntarea funebrală. A participat mult popor din comunele învecinate.

Maial în Arad. Școlele elementare gr. or. române din Arad aranjază Lunĭ a doua ḑi de Rosalii un maial în pădurea numită „Csálla“. La 7 óre diminéța eșire festivă la pădure cu musica militară. Până la amiadĭ jocurĭ cu școlarii. La amiadĭ prânḑ comun. După amiadĭ până séra joc pentru public.

D-l Dr. A. Crăciunescu aduce la cunoscință, că își va reîncepe practica de medic la Băile Herculane. Practica durézá de la 15 Maiŭ până la 15 Septemvrie.

Arestarea unei redactóre. In Focșanĭ trăesce o Romancă inimósă cu numele Tița Pavelescu, vĕduvă, care are un atelier de croitorie și își câștigă pânea în mod cinstit. Vĕdênd însĕ halul în care au ajuns orașele moldovenescĭ prin invasiunea jidovilor, de câțĭ-va anĭ încóce pe lângă acul, cu care se întreține, Tița Pavelescu a apucat și condeiul și într'un ḑiar întitulat „Sentinela“ în fie-care sĕptĕmână își esprimă durerea patriotică asupra miseriei produse de copleșirea jidovéscă. — Se înțelege, că multora nu le plăcea activitatea ḑiaristică a dómnei Pavelescu, căreia neputêndu-i a-i aduce alte reproșurĭ, de óre-ce este femeie muncitóre și virtuósă, i-au născocit fel de fel de acusărĭ: ba că e exaltată, ba nebună etc. Acuma cetim în foile din România, că a fost arestată la Buzĕu și de acolo escortată cu jandarmĭ la Focșanĭ...

Logodnă. D-l Emil *Frâncu* (Șomoștelnic) cand. de preot și d-șóra Elena M. *Ciobotaru* (Corbu) logodițĭ.

Evreii în Rusia. Fóia oficială rusésca publică noua lege relativă la jidovĭ. După legea acésta în tótă împĕrăția rusésca se hotărăsc 101 de localitățĭ, unde jidovii pot sĕ se așeḑe, și sĕ-șĭ cumpere case și pământurĭ. Afară de aceste localitățĭ jidovilor nu le este îngăduit nicăirĭ a a se aședa.

Oțet falsificat cu urină. Oltenii din Bucurescĭ fac comerciŭ ambulant cu diferite articole de hrană pentru trebuințele casnice. Unii din ei vênd oțet. Controlorul fiscal Stefan Anastasiu a descoperit alaltaerĭ o falsificare grozavă a oțetului. Oltenii anume îl amestecau cu apă ca sĕ fie mai mult, dér prin acésta oțetul își perdea colórea și Oltenii ca sĕ-l coloreze din nou, făcându-l gălbuiŭ, au turnat în el urină. Numeroșĭ precupețĭ de aceștia au fost arestațĭ. Scirea acésta o luăm după ḑiarul „Țara“, căreia îi lăsăm rĕspunderea pentru esactitate.

Un pungaș isteț. Ignaț *Strassnof* era un Evreu născut în comitatul Sătmariului. Ca mulțĭ alțĭ coreligionarĭ de ai sĕi și-a schimbat și el numele pe ungaresce numindu-se *Szendrei* Ignácz. Intr'o ḑi se duce jupânul Szendrei la episcopul Bende din Nitra și se presentă sub numele de Vertesy, consilier la ministeriul ungar din Viena. „Imĭ pare bine“ ḑice episcopul, „tu eștĭ nepotul meu și nu te-am vĕḑut de când erai copil“. Szendrei Vertesy-Strassnof a șeḑut la „unchiul“ sĕu vre-o trei ḑile, storcêndu-i la plecare câte-va mii de fiorinĭ. Mai târḑiu a aflat episcopul, cum a fost înșelat. Alaltaerĭ a fost osândit Szendrei de către tribunalul din Szombathely la 2 anĭ și 9 lunĭ temniță.

Un tînĕr absolvent de gimnasiu, cu praxă de 4 lunĭ într'o cancelarie advocațială și de 8 lunĭ într'o cancelarie notarială, caută aplicare în vre-o cancelarie pe lunile Iulie, August, eventual și Septemvrie.

Scirĭ locale.

Pentru „împotrivire“ fațâ cu poliția se scie, că d. G. *Drăghiciŭ* tipograf a fost condamnat la 1 lună închisóre de stat și 100 cor. amendă. D-l Drăghiciŭ a apelat și Tabla reg. din T.-Mureșului a fixat ḑiua de 1 Iulie ca termin pentru pertractarea apelului. Afacerea acésta datéză încă de la 3/15 Maiŭ 1902 când cu cununa cu tricolor de la monumentul lui Andreiŭ Mureșianu.

Dintre farmaciile din cetate, mâne Duminecă după amiadĭ va fi deschisă numai a lui *Neustädter* din Tĕrgul-Grâului.

Corul bisericei gr. orientale române din Brașovul-vechiŭ învită la petrecerea teatrală musicală declamatorică împreunată cu dans, ce o va aranja Duminecă în 25 Maiŭ st. v. (7 Iunie st. n.) 1903 ḑiua întâia de Rosalii în sala hotelului „Central nr. 1“ din loc. Corurile se dirigéză de d-l Nic. Oancea jun. Inceputul la 7½ óre séra. Prețul de întrare: de persónă 1 cor., pentru studențĭ 80 banĭ. Venitul curat este destinat pentru sporirea „fondului corului“ de la biserica Sf. Adormirĭ din Brașovul-vechiŭ. Contribuirile peste taxa de întrare se vor primi cu mulțămită și se vor publica.

Serată Mozart. Societatea filarmonică va da al treila concert statutar (Serată Mozart) la *10 Iunie* în casa de concerte cu concursul d-șórei Selma *Hackmuller,* cântăreță de operă. Inceputul la órele 8 séra. Dirigent Max *Krause* I, Symphonie G-moll Nr. 2 a) Allegro molto b) Andante c) Menuetto, Allegro d) Finale, Allegro assai II a) Aria Paminei din opera *„Flautul fermecat“* b) Aria lui Cherubino (Page) din opera *„Nunta lui Figaro“* (D-șóra Selma Hackmüller.) III. Uvertura lui *„Don Juan“*. — Membrii sprigitorĭ își pot alege locurile la librăria H. Zeidner. — Vêndarea generală de bilete se va începe la 9 Iunie.

Din isprăvile tramvaiului local. Birjarul român George Buștea a pățit'o rĕu cu tramvaiul care circulă pe linia Brașov-Săcele. Intr'una din ḑilele trecute. George Buștea se afla cu birja sa în Blumena-mică strada fântânei, vis-à-vis de nr. 13, căcĭ avea sĕ ia un mușteriu. Voind sĕ trécă cu trăsura peste linia tramvaiului locomotiva l'a ajuns și cu tóte semnele ce el le-a dat, mașinistul n'a vrut sĕ oprescă. Locomotiva isbind în cai, i-a trântit jos, a rupt hamurile și i-a făcut pagubă însemnată. Din norocire a scăpat cu atâta. Contra mașinistului s'a făcut arătare. — Așa ni-se comunică casul.

Concertul musicei comunale. Duminecă la 7 Iunie, fie ḑi cu sóre séu cerul noros, musica comunală va da concert la *„Pomul verde“* sub conducerea capelmaistrului Max Krause. Programul compus din 10 numere este fórte variat. Punctul 4 este *„Rapsodia română“* de Ionescu, orchestrată de M. Krause. Inceputul la órele 8. Intrarea 60 banĭ.

Aceeași musica va da *Lunĭ* la 5½ concert pe promenada de jos.

Concert militar. Mâne, Duminecă, concert militar la Geverbeverein. Inceputul la órele 8. Intrarea liberă.

Photoplasticul din strada Porții va avé expuse sĕptĕmâna viitóre 50 de tablourĭ representând o călĕtorie interesantă în Norvegia. A se vedé anunțul.

Invitare.

Despărțĕmêntul I (Brașov) al *„Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“* își va ține *adunarea sa generală ordinară, Duminecă în 1 (14) Iunie* a. c., la órele 11 a. m. în biserica gr. or. română din comuna *Rĕșnov.* Adunarea va fi precedată de un *parastas* pentru membrii rĕposațĭ ai Asociațiunei.

Programul adunării: 1) Deschiderea adunărei. 2) Raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului espirat. 3) Raport despre starea cassei despărțĕmêntului. 4) Alegerea unei comisiunĭ pentru censurarea socotelilor presentate de comitet și a alteia pentru înscrierea de membri noi. 5) Disertațiune. 6) Raportul comisiunilor de sub punctul 4. 7) Fixarea budgetului pe anul 1903/4. 8) Alegerea a doi membrii, carĭ se represinte despărțĕmêntul la adunarea generală a „Asociațiunei“. 9) Propunerĭ de sine stătătóre. 10) Incheierea adunării.

La acésta adunare sunt învitațĭ toțĭ membrii „Asociațiunei de pe teritoriul acestui despărțĕmênt, precum și toțĭ doritorii de înaintarea poporului nostru. In special agenturile din diferitele comune ținĕtóre de despărțĕmêntul Brașovului sunt rugate a lua parte la acéstă adunare cel puțin prin câte doi membrii.

Brașov, 22 Maiŭ v. 1903.

In numele comitetului desp. I. al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“.

Andreiŭ Bârseanu, directorul desp. — *Nicolae Bogdan,* notarul comit.

Rĕmas bun.

Cu ocasiunea transferării mele la Arad și în lipsă de timp a'mĭ lua adio personal adresez amicilor și cunoscuților pe calea acésta un călduros rĕmas bun.

Dumitru Banciu,
ces. și reg. Oberstabsprofoss.

ULTIME SCIRI.

Viena, 5 Iunie. Aḑĭ în „Reichsrath“ a fost ședință furtunósă. Deputații dalmatinĭ au interpelat din nou în chestiunea turburărilor din Croația, ér deputatul radical ceh cu numele *Choc* a interpelat pe ministrul președinte, decă are cunoscință, că moștenitorul de tron a aplaudat la o representație publică un cântec, în care se insultau Cehii. *Choc* a întrebuințat espresiunĭ aspre în potriva moștenitorului.

Convocare.

P. T. domniĭ membriĭ „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ și toțĭ iubitorii de cultura poporului român sunt prin acésta învitațĭ a participa la adunarea generală a despărțĕmêntului, ce se va ține în 5 Iulie 1903 la 11 óre înainte de améḑĭ în Petroșenĭ cu următorul

Program: 1. Deschiderea adunărei prin președinte. 2. Raportul notarului despre activitatea de la ultima adunare generală. 3. Raportul cassarului. 4. Raportul bibliotecarului. 5. Esmiterea a patru comisiunĭ: a) pentru censurarea raportului notarului, b) pentru censurarea raportului cassariului, c) pentru censurarea raportului bibiotecarului, d) pentru înscrierea de membri noi. 6. Decidere asupra rapórtelor singuraticilor comisiunĭ. 7. Alegerea a doi delegațĭ pentru adunarea generală a asociațiunei. 8. Cetirea disertațiunilor, carĭ însĕ vor avé a-se preda directorului despărțĕmêntului cu 8 ḑile înainte de adunarea generală spre censurare. 9. Statorirea bugetului. 10. Esmiterea a doi membri pentru verificarea procesului verbal. 11. Hotărîrea timpului și locului unde și când sĕ se țină procsima adunare generală. 12. Inchiderea adunărei generale.

Din ședința comitetului despărtĕmêntului VII.

Hațeg, în 30 Maiŭ 1903

Dr. Gabriel Suciu, președinte. — *Ioan Munteanu,* notar.

în otrava beută odinióră picăturĭ de miere. Tóte acestea numai pentru a nimici pe om, făcêndu-l sĕ-șĭ recunóscă greșelele și a-i răpi nădejdea pentru viitor, prin iubirea de trecut pe care i-o inspiră.

Celcaș se simția însuflețit de vêntul acesta dulce și pretinos, care-i aducea la urechĭ mângăerile mamei lui și cuvintele mĕsurate ale lui tată-sĕu, țĕranul răzeș. Audia multe sunete uitate, simția mirosul umed de pământ de pe care s'a topit zăpada și s'a acoperit cu mĕtasa ca smaragdul a sĕmănăturei de tómnă.

Se simția fără razim, scăpătat, sĕrac și singur, despărțit și exilat de făgașul vieței, în care se plămădise și al cărei sânge curgea în vinele lui.

— Ei, încotro mergem? întrebà deodată Gavril.

Celcaș tresărì și se uità cu ochii lui de fieră împrejur.

— La dracu! Nu e nimic... vĕslesce cu putere. Ajungem îndată.

— Erai dus pe gândurĭ? întrebà Gavril zîmbind.

Celcaș îl privi cercetător. Bĕtrânul își revenise ér în ale lui. Era liniștit, vesel, părea chiar triumfător.

Era tînĕr și avé încă întréga viéță în mâna lui, totuși, nu scia nimic. Póte că pământul îi va fi razimul.

Gândurile acestea îl întristară pe Celcaș și rĕspunse mârâind la întrebarea lui Gavril:

— Sunt obosit. Și prea te légănă....

— Da, adevĕrat, te legănă.... Acum o sĕ ne mai prindă cu astea? Gavril atinse cu piciorul pachetele.

— Nu, fi liniștit. Am sĕ le predau îndată și voiŭ primi banĭ pentru ele. Da!

— Cincĭ de câte o sută?

— Cred că n'o sĕ fie mai puțin.

Da ăștia-s banĭ! De-așĭ avé eu, om fără noroc, banii ăștia, ce n'așĭ face eu cu ei!

— I-ai întrebuința la gospodărie?

— Negreșit. Și cum....

Și Gavril se lăsă dus pe aripele visurilor.

Celcaș părea fórte abătut. Mustățile îi atêrnau în jos. partea dréptă stropită de apă îi era udă, ochii îi erau cufundați în orbite și-șĭ pierduseră strălucirea. Era trist. Tot ce sĕmâna în el cu o fieră de pradă, dispăruse, lăsând loc tristeței care se vedea și miseriei, care țîșnia prin cutele cămășii lui murdare.

— Și eu sunt obosit.... Nu mai am putere.

— Ajungem îndată; uite, colo e.

Luntrea făcù un cerc și Celcaș o cârmi spre ceva negru, ce se vedea eșind din apă.

Cerul se acoperise ér cu norĭ și o plóie subțire și caldă plescăia vesel pe valurĭ.

— Stai! Mai încet, porunci Celcaș. Tălpóia caicului lovi catargul unei bărcĭ.

— Nu cumva dormĭ, diavole? mormăi Celcaș, prindându-se cu cangea de frânghiile carĭ atêrnau.

Scara nu e lăsată. Si plouă — nu putea sĕ plouĕ mai înainte? Ei, mĕ, ciupercĭ ce sunteți, ei, ei!

— Lasă scara în jos!

— Bună ḑiua, Celcaș.

— Lasă scara în jos, diavole! sbierà Celcaș.

— O, ce rĕu eștĭ astăḑĭ!

— Urcă-te sus, Gavrile, ḑise Celcaș tovarășului seu.

După un minut erau pe punte. Trei matahale negre și bărbóse vorbiau cu vioiciune într'o limbă ciudată, aspră. Se uitară peste bord în caicul lui Celcaș. Al patrulea, care era înfășurat într'o manta lungă, se apropie de acesta, îi strînse tăcênd mâna și mĕsură neîncredător cu privirea pe Gavril.

— Se-mĭ facĭ rost de banĭ. Până mâne de diminéță, ḑise Celcaș, scurt. Acum mĕ duc sĕ mĕ culc. Haide, Gavrile. Vreĭ sĕ mănâncĭ ceva?

— Așĭ vré sĕ dorm, rĕspunse Gavril.

După cincĭ minute sforăia în fundul caicului murdar, pe când Celcaș, alăturĭ de el, își încerca o cismă, scuipând și șuerând trist și mânios printre dințĭ. Apoi se lungi și el lângă Gavril, trase cisma din picior, încrucișà mânile sub cap și începù sĕ privéscă țintă în sus, mișcându-șĭ mustața.

Barca se legăna încet pe apă. Undeva scârțăiau plângĕtor grindile, plóia curgea de pe coperiș și valurile plescăiau isbindu-se de bord. Tóte acestea erau triste și sunau ca un cântec de legăn al unei mame, care nu mai nădăjduesce în norocul fiului sĕu.... Și Celcaș adormi.

(Va urma.)

Din Cernatul Săcelelor.

Ni-se scrie:

Miercurĭ în 21 Maiŭ a. c. sêrbătórea Marilor împěraţĭ Constantin şi Elena, s'a serbat primul parastas în biserica gr. or. cu Hramul Sf. Nicolae din Cernatul Săcelelor, pentru fericirea şi odihna sufletelor rěposaţilor *Stroe şi Stana Beloiu*, în memoria cărora un fiu demn al lor a lăsat pe mormêntul părintesc cunună neperitóre, donând acestei sf. biserici suma de 5000 lei noi, care sumă se administréză de Venerabilul Consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu sub numele de „Fondaţiunea Stroe şi Stana Beloiu". Acésta fondaţiune va rěmâné în vecii vecilor neatacabilă şi numai interesele se vor întrebuinţa din an în an în folosul acestei sf. biserici, éră biserica în schimb drept recunoscinţă va serba în tot anul un parastas la sêrbătórea împěraţilor Constantin şi Elena, pentru eternisarea memoriei amintiţilor rěposaţĭ Stroe şi Stana Beloiu.

Parastasul acesta prim s'a serbat cu mare solemnitate, împărţindu-se luminărĭ la tot poporul numĕros, adunat în biserică. După sěvîrşirea parastasului, părintele paroch George *Urdea*, printr'un cuvênt potrivit momentului şi locului, a arătat poporului calităţile nobile cu carĭ au fost înzestraţĭ de Dumnedeu Stroe şi Stana Beloiu, precum şi tóte însuşirile frumóse ale familiei Beloescĭ. Rěposaţii ca locuitorii comunei Cernatu sě numěrau între fruntaşii bisericii şi erau stăpâniţĭ de cele mai frumóse simţěminte morale şi religióse şi purtau totdéuna în inima lor pe Dumnedeu, căruia tótă viéţa lor i-au slujit, déră şi Dumnedeu i-a ajutat în tóte întreprinderile lor şi a înălţat capul lor.

Stroe Beloiu a rěposat încă înainte, la anul 1846 lăsând pe Soţia lui Stana în stare de věduvie fără nicĭ un ajutor împovărată cu crescerea a şése copilaşĭ toţĭ mititei. Dênsa rěmasă singură în acéstă stare n'a desperat, ci basată pe adevěrul sfânt, că „unde e něcazul mai mare, acolo e şi Dumneḑeu cu ajutorul sěu mai aprópe", şi-a strîns copilaşii pe lângă sine şi a sădit în inimile lor fragede frica de D-deu şi cinstea deaprópelui îmbărbătându-i totdéuna spre fapte nobile şi activitate cinstită. Apoi dênsa prin lucrul mânilor sale, prin muncă onestă şĭ-a crescut copiiĭ, dêndu-i la şcolĭ şi i-a ridicat pe toţĭ la o stare şi demnitate alésă, formând din ei cu ajutorul celui Prea Inalt şi anume: pe unul profesor, pe altul inginer şi ceilalţĭ negoţĭ comersanţĭ în România, tot atâţia factorĭ folositorĭ societăţii omenescĭ şi neamului nostru românesc; cacĭ unii dintre dênşii astădĭ din averea ce li-a dăruit Dumnedeu, zidesc şcóle, ajută pe sěracĭ şi fac fundaţiunĭ spre scopurĭ culturale, tóte pentru eternisarea memoriei părinţilor lor, călăuziţĭ fiind de cuvêntul evangelic: „Nu vě adunaţĭ vouě comorĭ pe pămênt, unde moliile şi rugina le strică şi furii le sapă; ci vě adunaţĭ vouě comorĭ în cer, unde nicĭ moliile, nicĭ rugina le strică şi nicĭ furii le sapă".

Spre încheere mai adaug, că din casul acesta descris mai sus ar puté multĭ ómenĭ de ai noştri lua esemplu.

Ioan Oancea,
învěţător.

Esamene.

(Fine)

Făcênd constatarea acésta plăcută asupra esamenelor îmĭ ţin de datorinţă a da şi unele îndrumărĭ, ca unul, care am însoţit pe Rdiss. D-n Vicar şi aşa am participat la tóte esamenele. Unde şi în care şcóle s'a găsit defectele, nu spun; şi sunt convins, că nicĭ unul dintre d-nii învěţătorĭ nu se va simţi ofensat de sfaturile mele, carĭ sunt îndreptate de o parte spre îndreptare în viitor, de altă parte spre a promova progresul în şcóle.

1. *Scrisorile de probă* în unele locurĭ (în majoritate) sunt pline de greşelĭ ortografice şi cu întrelăsărĭ de litere. Dupa-ce aceste servesc ca documente despre progresul în scris, ele au sě fie în tótă privinţa corecte, ireproşabile şi curate, nu cumva sě se pótă face deducţiunĭ nefavorabile pentru învěţător. Fiind aceste modelurĭ, învěţătorului nu-i este iertat a-le ignora. In legătură cu acésta amintesc şi împrejurarea, că *scrisorile de peste an* abia în 2—3 locurĭ au fost espuse, deşi aceste ne arată progresul gradat făcut de şcolarĭ în decursul anului şi tot-odată ne spun, că óre învěţătorul dat'a importanţa cuvenită uneia dintre cele mai necesare indigenţe ale fiitorilor cetăţenĭ?

2) *declamările, poesiile şi dialogurile* în cele mai multe locurĭ au lăsat de dorit. La acésta este a se observa, că atât poesiile, cât şi dialogurile sě fie *a) instructive*, şi de cuprins moral (acésta condiţiune s'a observat în tot locul), dér sě ne şi îndemne la acţiunĭ folositóre; sě fie *b) practice*, adecă din fie care declamare sě scótem cunoscinţe nouě, sě învěţăm din ele, sě aibă o referinţă reală la viéţa nóstră de tóte dilele; *c)* sě fie *bine memorisate*, căcĭ nu e mai neplăcut lucru, decât nevoia de-a fi ajutat elevul în decursul declamărei; *d) pronunţarea se fie corectă*, căcĭ şcóla e chemată în primul loc a promova vorbirea corectă a limbei; (forte neplăcut te ating — cum s'a întêmplat în 2—3 locurĭ — dialectele locale incorecte, cum e: „şi" în loc de „sě", „*şi* margă" în loc de „*se* mérgă"); *e) predarea se fie cât se póte de naturală* şi sé nu fie numai simplă recitare (în Cizeriŭ am audit de la copiiĭ din cl. I, II predărĭ forte naturale), ceea-ce învěţătoriul póte face cu copiiĭ, décă se ocupă cu ei. Amintesc la acest loc împrejurarea îmbucurătóre, că în 3 locurĭ s'a declamat dialogurĭ, carĭ aveau de scop *îmbrăţişarea meseriilor*, ceea-ce ar fi forte folositor lucru sě se generaliseze. In fine mai observ, că dialogurile şi poesiile nu trebue repetate tot aceleaşĭ în mai multĭ anĭ, căcĭ la esamene iau parte şi părinţii elevilor, decĭ şi aceştia şi copiiĭ vor învěţa în tot anul lucrurĭ nouě.

3) *Respunsurile* în multe locurĭ n'au fost corecte, parte *n'au repetat copiiĭ întrebarea*, ceea-ce necondiţionat e necesar în şcólele poporale, parte rěspunsurile *s'au dat în ton slab*, abia le audiai şi nu erau *clare*, cât abia le înţelegeai. Aceste defecte, seu mai corect: aceste lacune sunt a se îndrepta şi a-i deda pe copiiĭ, ca sě rěspundă tot-déuna clar şi cu voce înaltă, şi apoi aşa vor rěspunde şi la esamen.

4) *La cântări* este a se observa, ca *textul şi melodia sě fie acurată şi corectă*, învěţătorul sě nu schimbe textul după plac şi melodia după glasul gurei — cum am vědut în unele locurĭ, căcĭ şi poetul şi compositorul a sciut prea bine cum sé esprime, ceea-ce a simţit. *Cântările esecutate între diferitele obiecte ale esamenului* servesc ca mijloc de recreare şi pentru copii şi pentru óspeţĭ.

5) *Disciplina* cerută e o condiţiune, fără care nimic nu se póte face în şcólă, şi totuşĭ în unele locurĭ s'a observat lipsa disciplinărei raţionale şi pedagogice, din care provine apoi lipsa atenţiunei necondiţionat necesare.

6) In 2 locurĭ e incorectă *şederea copiilor în băncĭ*, încât cei mai marĭ şed mai 'nainte, cei mai micĭ mai la spate; ér într'un loc băieţiĭ şed mestecaţĭ cu fetele. Aceste sunt a se schimba.

7) E incorect şi óreşĭ-cum genant pentru ascultătorĭ acea procedură a învěţătoriului, precum s'a observat în vre-o trei şcóle, că la esamen el e *cu cartea în mână şi aşa întrebă*.

8) Mai observ, că în multe şcolĭ *cărţile şi recvisitele* — chiar cele mai necesare — *lipsesc* cu desěvêrşire, ceea-ce e o pedecă forte mare în a produce resultat; ér în cele mai multe locurĭ am vědut, că *hârtiile pentru scrisorile de probă* sunt de la un tipograf jidan; îmĭ place a spera, că — după-ce acuma avem tipografie românéscă în Şimleu — în viitor de aicĭ se vor procura cele necesare pentru şcólele românescĭ.

Mai sunt apoi unele scăderĭ, cum e împrejurarea, *că din şcólele repetiţionale* n'am audit nicăirĭ nimic din studiile prescrise pentru acele şcóle, dér am speranţa, că în viitor tóte se vor îndrepta. Căcĭ — precum cu mare bucurie am constat — între învěţătorimea din acest district sě pare a se fi născut o emulare nobilă, care décă va avé de scop tot-déuna numai progresul învěţămêntului poporal şi învěţătorii noştri vor îndeplini cu plăcere chemarea lor sublimă, atuncĭ şi conducětorii naturalĭ şi legalĭ ai şcólele şi poporul vor fi faţă de ei cu recunoscinţa binemeritată. Dea Dumnedeu, ca învěţămêntul nostru poporal sě înflorésca şi sě progreseze, căcĭ toţĭ dorim mărirea culturei!

I. Budişianu,
preot gr. sat.

Representaţii, concerte şi petrecerĭ.

Comitetul par. gr. cat. din Alba-Iulia (Maieri) invită la petrecerea poporală împreunată cu dans, ce se va aranja în curtea şcólei române gr. cat. din loc, la cas de timp nefavorabil în salele şcólei în ḑiua de Rusalii (7 Iunie st. n. 1903. Inceputul: pentru elevii şcólei la 3 óre p. m., pentru adulţĭ la 7 óre séra. Venitul curat este destinat în folosul bisericei gr. cat. din Maieri. Preţul de întrare: de persónă 30 cr., de fam. à 3 persóne 60 cr., peste 3 persóne 80 cr. Contribuirile peste taxa de întrare se primesc cu mulţămită şi se vor publica. N. B. P. T. public e rugat a se provedé cu de ale mâncării de acasă, de beuturĭ bune se îngrijesce comitetul aranjator. (La dorinţa publicului present se vor declama mai multe poesii alese din autorii românĭ).

Corul vocal bisericesc din Nereu va aranja un concert din incidentul sfinţirei casei naţionale, pentru a-şĭ crea o bibliotecă. Concertul va fi împreunat cu joc a doua di de Rosalii, Lunĭ la 25 Maiŭ (7 Iunie) 1903 în sala casei naţionale din loc. Inceputul la 8 óre séra. Preţurile: Locul I. 1 cor. 20 b., locul II 80 b., locul III 40 b. Contribuirile peste taxa de întrare şi oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Programa: 1. *a)* „Motto" de N. Popovicĭ, cor bărbătesc. *b)* „In natură" de I. Costescu, cor bărbătesc. 2. „Tóca" de Musicescu cor mixt. 3. „Fraţii Jderi" poesie de V. Alexandri declamată de coristul E. Fleşer. 4. „Doina" de I. Costescu, cor. bărbătesc. 5. „Marş triumfal" de G. Musicescu, cor mixt. 6, „Şoldan vitézul", cântecel comic de V. Alexandri, predat de coristul I. Iovan. 7. „Medul nopţii" de G. Dima, cântat solo de coristul E. Fumor. 8. „Marşul economilor" de C. Porumbescu cor bărbătesc. In pausă se vor juca jocurile naţionale „Căluşerul" şi Bătuta".

EDUCAŢIUNE.

Educaţiunea unei fete de la ţeră *)

— Fine. —

In tómna viitóre am făcut *logodna* şi *cununia* lui Ionel cu Mariόra întocmai după chipul şi asemĕnarea cununiei nóstre de acum 25 de anĭ. La sfânta biserică sluşba a sěvêrşit'o preotul cel tiněr venit de curênd la noi, care a rostit o frumósă învěţătură despre *iubirea* şi *încrederea* ce trebue sě lege pe cei ce se căsětoresc.

Drept poveţe pentru viéţă, părintele cununător a spus mirilor, între altele şi următórele:

1. Nu uitaţĭ, dragii mei, că voi, pe lângă că sunteţĭ creştinĭ, sunteţĭ *Românĭ*. Apoi Românĭ trebue sě fiţĭ nu numai cu numele, ci românescĭ sě vě fie gândurile, românescĭ sě vě fie simţirile, românescĭ sě vě fie mai ales faptele! Păstraţĭ în sufletele vóstre aducerea aminte de faptele cele măreţe sěvêrşite de strămoşii noştri cum aţĭ învěţat în şcólă. Tu Ionel sě fi ca *Catone*, acel mare Roman, care virtutea întrupată, şi tu, Măriόra, sě fi ca Cornelia, mama Grachilor.

2. Sě ve păstraţĭ curat obiceiurile şi datinile cele bune ce le-aţĭ vědut în casa părinţilor voştri şi sě încunjuraţĭ obiceiurile şi datinile cele rele ca lenea, luxul, beţia şi jocul de cărţĭ, care bântue nemilos o mare parte din neamul nostru românesc.

3. Arătaţi-vě la orĭ-ce prilej, *că sunteţĭ Românĭ, vorbind românesce*, căcĭ limbă mai frumósă ca a nóstră nu se găsesce pe pămênt. Nu vě uitaţĭ la unii boerĭ mai ales la cocóne şi coconiţe care fiind-că au crescut printre strěinĭ, vorbesc mai mult franţuzesce.

4. Deprindeţi-ve trupul şi sufletul cu lucrărĭ folositóre. Nu uitaţĭ că întréga viéţă este o luptă. Căutaţĭ şi fiţĭ cât mai dibacĭ în acéstă luptă. Oţeliţi-vě trupul dér hrăniţi-vě şi sufletul cu gândirĭ alese, cu simţěminte curate şi cu fapte bune.

5. Spre a vě păstra sănětatea, trebue sě fiţĭ în pace cu consciinţa vóstră. Sě nu vě lăsaţĭ a fi tîrîţĭ de ură, de pismă, de mânie, nicĭ a fi doborîţĭ de sórte, pe care nu o veţĭ puté schimba decât prin răbdare, virtute şi prin încrederea nemărginită în Dumnedeu.

6. Da, credinţa e cea mai frumósă virtute. Purtaţi-vě cu credinţă faţă de orĭ-ce om, cu care veţĭ avé vre-o legătură, ajutându-i în daraverile sale cele drepte, ca şi când ar fi ale vóstre.

7. Dér mai ales sě fiţĭ *curaţĭ la suflet*. Nu lăsaţĭ sě se încuibeze în mintea vóstră gândurĭ necurate nicĭ în inimile vóstre pofte neiertate. Tu Ionel ai sě privescĭ pe orĭ-ce femeie ca pe o soră a ta şi tu, Măriόra, pe orĭ-ce bărbat ca pe un frate al tĕu.

8. Fiţĭ tot-déuna *drepţĭ*, înconjurând *minciuna* ca cel mai urît pěcat, care face pe om laş şi necinstit. Ţineţi-vě făgădaşul dat în orĭ-ce cas; ér păziţi-vě a face făgăduelĭ nesocotite!

9. Fiţĭ tot-déuna deschişĭ la inimă, mai ales în daraverile vóstre familiare.

10. Nu uitaţĭ, că viéţa acésta e dela Dumnedeu. El décă vě va dărui pruncĭ, pe acestia i-veţĭ cresce în păzirea poruncilor Lui sfinte şi în virtuţile cele alese ale némului nostru românesc. Tóte cele bune sunt de la Dumnedeu, tóte cele rele de la ómenii cei rěi. Déca le veţĭ păzi pe tóte aceste, iubiţii mei, mult şi bine veţĭ trăi pe pămênt.

La *masa mare* n'am fost decât numai noi ai familiei, cu dómna învěţătóre, care ne-a ajutat a cresce pe amêndoi copii. Din banii, ce i-am fi cheltuit cu cheful, o parte am dat'o mirilor spre a-şĭ puté câştiga de ce aveau nevoe în viéţa cea nouă; ér cu o parte am îmbrăcat, din creştet pănă în talpĭ, cincĭ băeţĭ şi cincĭ fetiţe, toţĭ sěracĭ şi orfanĭ şi am trimis la cele mai lipsite dece familii din tot felul de merindĭ pentru trei dile.

Drept aducére aminte de căsětoria acésta, tiněra pâreche a plantat doi merĭ frumoşĭ în partea locului, unde se afla nucul cel mare, sub care am încheiat logodna, noi bětrânii părinţĭ acum 25 de anĭ....

Ionel era fericit; ér noi părinţii eram veselĭ şi am mulţumit din inimă lui Dumnedeu că ne-a învrednicit sě ajungem a vedé bine aşedat şi pe Ionel cum era şi Măriόra.

— De aci înainte — diseiŭ soţiei mele — putem fi încredinţaţĭ că lui Ionel 'i va merge bine în viéţă. El este sănětos, bine legat, priceput, cu minte, drept, harnic, păstrător, cu tótă lumea bun ca pânea cea bună şi peste tóte iubitor de Dumnedeu; nicĭ un dram de noroc nu-i lipsesce, precum s'a arătat până acuma. Apoi Dumneḑeu i-a dăruit o soţie vrednică şi potrivită cu el.

Nu-i vorbă, neajunsurĭ, supěrărĭ şi chiar nenorocirĭ pot sě-l ajungă şi pe el ca pe toţĭ ómenii. De asemene încercărĭ nu sunt scutiţĭ nicĭ împěraţii, nicĭ bogaţii, nicĭ chiar drepţii şi chiar aleşii lui Dumneḑeu, ca de-o pildă: dreptul şi bunul Iov, despre care se vorbesce în sfânta Scriptură, şi înţeléapta nóstră Regină. Dér, cum l'am crescut pe Ionel şi l'am pregătit pentru viéţă, avênd încredere în sine şi în Dumnedeu de-a bună sémă că va sci şi va puté sě pórte orĭ-ce nenorocire ar veni asupra-i, fiind convins că:

Omul ce-de minte
Se tot călăuzesce
Nu-i pasă, decă vifóre
Pe lume s'au stârnit.

*) Din „*Ionel*". Carte pentru părinţĭ şi alţĭ educatorĭ, de V. Gr. *Borgovanu*. 502 paginĭ. Preţul 2 cor. Se află la *Todoran*, în Gherla.

Vârtejele întîmplărilor
Il află liniştit,
Şi când mórtea se apropie,
Il află pregătit.)*

V. Gr. Borgovanu.

Peronospora séu mana viilor şi mijlócele de apĕrare.

— Urmare. —

Pregătirea tratamentului este din cele mai lesnicióse! Intr'o putină a cărei capacitate ne este cunoscută şi plină cu apă, punem sĕ se topéscă de atâtea-orî 2 kgr. piétră vĕnătă (tratament forte), câte sute de litri de apă cuprinde.

Piétra vĕnătă se pune într'o coşniţă de nuele séu şi intr'un sac cu ţesătura mai rară, care se afundă în apă, atêrnându-l d'un lemn séu cuiŭ ca sĕ nu se rĕstórne, ci sĕ stea în suspensiune până ce piétra s'a topit cu desĕvêrşire. Mulţî cultivatorî, pentru o mai mare repeḑiciune în executarea preparaţiunei, pun piétra vĕnătă într'o căldare cu apă aşeḑată pe foc şi obţinênd îndată topirea séu soluţiunea dorită, o varsă în apa din putină. De altă parte şi tot cam în acelaşî timp, într'un vas aparte se face şi stingerea varului, care se tot subţie cu apă, până ce s'a obţinut un fel de lapte, care printr'o strecurătóre şi cu încetul, se tórnă peste zéma de piétră vĕnătă, mestecându-se mereu prin învêrtirea fusului purtător de stinghii, în casul când avem putină sistematic făcută; ér pentru a obţine o desĕvêrşită punere în atingere a părticelelor de var cu cele de piétră vĕnĕtă, condiţiune care înrîuréză mult la pregătirea unui bun tratament, se stinge şi se subţiéză cât de mult varul cu apă într'un vas aparte, ér piétra vĕnătă se topesce într'alt vas egal cu cel dintâiŭ şi apoi doi lucrătorî i-au: unul cu o căldare din vasul întâiŭ, ér celălalt, din al doilea şi amêndoi de-odată, tórnă în putina comună, procedare fórte bună, numai cât cere sĕ avem trei vase în loc de cel mult două. Orî-care ar fi procedarea prin care ne pregătim, zéma Bordelesă, după un sfert séu cel mult o jumĕtate ceas putem stropi cu ea via, bine înţeles, decă avem şi siguranţă că tratamentul nu va arde foile de viţă, ceea-ce se întêmplă când piétra vĕnĕtă a rĕmas în parte ne neutralisată prin varul ce am adăugat, fie că acesta are prea multă piétră în el séu a stat nestins prea mult la aer. Constatarea zemei din acest punct de vedere se póte face prin practică séu prin mijlóce chimice.

Un preparator priceput apreciéză calitatea varului şi la nevoe pune mai mult, adecă atâta cât pune şi piétră vĕnătă, şi în fine, cunósce după aspectul lichidului din putină séu pus într'un pahar, care fiind privit în zare îşî are o colóre albastră închisă, póte fi întrebuinţat fără témă de pârlire; ér decă se arată albastru, se mai adaugă puţin lapte de var; cât pentru mijlocul chimic, el constă în întrebuinţarea hârtiei de turnesol, care fiind înmuiată în putină şi decă rĕmâne albastră, preparatul este bun; ér decă bate spre roşu, mai puţin până ce nuanţa roşie de pe hârtie dispare, altfel am cădé în altă estremitate, tramentul s'ar face cam alb şi în acest cas pe lângă că pierde din eficacitate în contra manei, şéde şi rĕu pe foi carî par văruite. Grijile de avut la întrebuinţarea zemei Bordelese nu trebue sĕ sperie pe nimenî, casurile de pârlélă a foilor sunt fórte rare. Eu am lucrat cu acest tratament 8 anî d'arêndul: chiar în situaţiile cele mai prielnice manei, şi am usat de felurite varurî, din carî unele le vedeam bine că lasă de dorit, însĕ în atarî casurî întrebuinţam dose egale cu cele de piétră vĕnătă şi n'am vĕḑut ars nicî măcar un petec de fóie.

(Va urma.)

POVEŢE.

Conservarea laptelui. Pentru a păstra laptele mult timp fără sĕ se acréscă se încălḑesce adesea spre a goni aerul absorbit care măcresce caseina (caşul). După fie-care încălḑire, avem grije sĕ-l răcim repede punênd vasul cu lapte în apă rece.

Putem asigura conservarea laptelui punênd o lingură cu bicarbonat de sodă pe litru de lapte, acest procedeu însĕ nu ni-se pare permis. Foile de hrean sălbatic au asemenea proprietatea sĕ conserve laptele. Amintim în fine că pastorisaţia e un procedeu industrial de a conserva laptele.

Laptele se falsifică în diferite chipurî de cei care îl vênd. Falsificările cele mai bătătóre la ochî sunt adăogire de apă şi luarea smântânei. Adăogirea de apă se constată cu areometru; laptele natural trebue sĕ aibă de greutate specifică un grad cuprins între 1030 şi 1045 la temperatura oe 15 grade. Acéstă greutate specifică e mai ridicată când smântâna a fost luată. Laptele trebue sĕ ne procure 11—12 la sută smântână şi 30 grame de unt pe litru.

---

*) C. Negruzzi „Scrierî complete“ pag. 147.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Cânele decorat.

Acest fapt s'a petrecut la Londra. Cei ce se reîntorseră din Transvaal, se întruniseră; şefii doritorî de a premia eroismul soldaţilor, atêrnau medalii pe pieptul eroilor. De-odată se aude o voce:

— V'aţî gândit la Iock?

Iock este cânele primului batalion din garda scoţiană, care se află acum în garnisóna Windsor. El e un brav câne, care s'a semnalat în Transvaal în luptele de la Belmont, Modder-Rivier, Iohannesburg, Diamond, Asil şi Belfast. Inteligentul animal abia vedea apropiindu-se un Bur, deştepta cu lătrăturile lui pe soldaţî, decă durmeau, şi cu lătrăturile sale îi îndemna la luptă. In rêndurile luptătorilor era cel dintâiŭ. A fost rănit şi a scăpat de mórte ca prin minune. Cererea era decî dréptă. Şefii au acordat acelui câne virtutea militară.

*

Cheltuelile militare ale marilor puterî.

In oficiul statistic din Berlin s'a făcut un tablou asupra cheltuelile pentru armată şi marină a marilor Puterî. Étă aceste cheltuelî calculate în milióne de mărcî germane pe 1903: Anglia 2124.7, Statele-Unite 1482.6, Rusia 1380.2, Germania 985.1, Franţa 927.2, Austro-Ungaria 408.8, Italia 252.8, Japonia 218.5. Făcêndu-se calculul după populaţie, reiese că fie-care individ plătesce: germanul 17 mărcî, englesul 50, americanul 18, francesul 24, rusul 7.3, austriacul 8.9, italianul 11 şi japonesul 88.

Anunţurî de căsĕtorie.

De la 29 Maiŭ până la 4 Iunie 1903.

1. Iordache Neamţu gr. or. lucrător cu Stana Sulică gr. or. Braşov. 2. Veres Sándor ev. ref. vizitiu cu Pető Ilona ev, ref. Braşov. 3. Demel János rom. cat. calfă de zidar cu vĕduva Miklos Vilma n. Graf ev. aug. Braşov. 4. Iohan Friedrich Hietsch ev. aug. friseur cu Hermine Bertha Theil ev. aug. Braşov. 5 Nicolae Bidu servitor de prăvălie cu Elena Loga gr. or. Braşov. 6, Nicolae Cacitu gr. or. servitor de prăvălie cu Maria Baboie gr. or. Braşov. 7, Michael Gross ev. aug. calfă de croitor Braşov cu Marta Müll ev. aug. Codlea. 8. Alfred Orendi ev. aug. comerc de galanterie cu Irene Wächter ev. aug. Braşov. 9. Hollosi Ferencz ev. aug. calfă de pantofar cu Lakatos Anna r. cat. Braşov.

Calendarul sĕptĕmânei.

MAIU. (1903) are 31 ḑile. FLORAR

Ḑilele	Călend. Iul v.	Călend. Greg.
Dum.	25 1 † Ros. Afl. c. I.	7 Lucreţia
Lunî.	26 † 2 Ros. S. Ap. C.	8 Ep. Medard.
Marţî	27 S. m. Teraponte	9 Felice
Merc.	28 C. p Nichita	10 Margareta
Joi	29 C. Todosia	11 Joia verde
Viner	30 C. par. n. Isach.	12 Ioan Fac.
Sâm.	31 Sf. ap. Eremia	13 Anton d. Pad.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Primul atelier român. | Fondat la a. 1867.

FRAŢII CIOFLECŬ

Braşov, Strada Vămii nr. 30.

Artistĭ diplomaţĭ de

Clavire, Harmoniurĭ şi instrumente musicale.

Acordărĭ de Piane şi Clavire.

Facem cunoscut On. public din oraş şi imprejurime, că ţinem în **deposit** **Clavire, Pianine şi Harmoniurĭ** noue, fabricaţia cea mai vestită, sunt lucrate elegant şi tari în ramă de fier, cu tonurĭ tarĭ şi plăcute. Cu preţurile fabricei cele mai moderate.

Dăm garanţie la fie-care 15 anĭ.
Luăm în schimb şi vechĭ. — Ţinem tot feliul de INSTRUMENTE musicale şi córde veritabile.

Efectuăm tot feliul de **reparaturĭ** din branşa acésta în timpul cel mai scurt şi sub garantă.

Apelăm deci la sprijinul On. public, suntem

cu deosebită stimă

1—10.(994) **FRAŢIĬ CIOFLECŬ,**

ANUNŢ.

Subsemnatul are onóre sĕ se recomande onoratului public din localitate şi împrejurime, ca

primul măestru zidar român

diplomat, în Braşov,

care întreprinde orĭ-ce lucrărĭ de zidărie nouă şi reparaturĭ, ce cad în branşa acesta.

Avênd în vedere **praxa îndelungată**, mĕ aflu în plăcută posiţie de a satisface pe deplin orĭ-ce dorinţă şi a mulţumi pe On. public cu serviciile mele. Primesc şi **pregătirea de planurĭ, devise şi preliminare** pentru orĭ şi cine, fără deosebire de naţionalitate, şi la cas de trebuinţă rog pe On. public a mĕ înscuinţa ***prin o carte poştală***, asigurându-l că-'l voiŭ mulţămi pe deplin.

Tot-deodată rog pe On. oficii parochiale, eforii şcolare, carĭ au de cuget a zidi sĕu adapta **şcolĭ, case parochiale şi altele**, a reflecta la mine. Sunt la disposiţie **orĭ şi când** a da esplicaţiunĭ înainte de a se da planurile în lucrare, fără nicĭ o pretensiune de spese de drum.

Tot ce se lucréză este sub conducerea şi supraveghierea mea proprie, asemenea orĭ ce lucrare luată asupra-mi sĕ face in terminul fixat, fără întârdiere şi cu preţ de tot convenabil.

Rog decĭ pe On. public pentru sprijinire.

Cu tótă stima

IOAN VOICU,
măestru-zidar,
(804,2—3.) Braşov, Strada Ţintaşilor Nr. 2/*B*.

In atenţiunea Onor. Dame!!!

După ce mi-am mutat Magazinul meu de

Confecţiunĭ de Dame

din Strada Vămii

în Magazinul meu de haine pentru bărbaţi din piaţă Şirul inului 28,

tot acolo am aranjat un SALON separat pentru

CONFECŢIUNI DE DAME.

Am onórea a aduce la cunoscinţa Onor. Dame, că sunt **în posiţie a corespunde cerinţelor celor mai pretenţiose în acéstă branşă.**

De óre-ce pentru **acest articol nu am absolut spese,** nimenĭ nu póte concura cu mine, ce priveşte ieftinătatea. — **Revine la o singură încercare, pentru a se convinge de cele mai de sus.**

Tot-deauna asortiment mare şi cel mai nou!

Tot-odată imĭ ieau voie a recomanda şi **bogatul meu**

DEPOSIT DE HAINE,

pentru bărbaţĭ, băeţĭ şi copiĭ,

după cea mai noă modă, cu preţurĭ fórte ieftine.

Apelând la sprijinul Onor. public, sunt

23—50.(877). cu tótă stima

Rog a fi cu atenţie la firma!! HEINRICH SCHUL.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucata, cu preţul de fabrică,

per cassa se dă sconto de 8%.

FRAŢII ŞIMAY

Braşov, Têrgul grâului nr. 3.

Trusourĭ complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI şi PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecţiunĭ pentru dame, **articole de modă**, indigene şi străine. Se primesc **comande pentru vestminte de dame şi bărbaţĭ**, care se vor esecuta cât se póte cu gust, solid şi punctual, **cu preţurĭ moderate.**

Mare asortiment: de **COVOARE şi CUVERTURĬ.**

Cele mai noue şi mai moderne Perdele de dantelă şi lână.

Deposit mare de Pânză de Olanda şi Pânzeturi
calitatea cea mai bună.

Cruce sĕu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. — Nu e mijloc secret.

Vindecă şi învioréză — pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boa-le vechĭ de 20 anĭ.

Aparatul acesta vindecă şi foloseşte contra: durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, impedecarea circulaţiunei sângelui, anemie, ameţelĭ, ţiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciurĭ de inimă, asmă, audul greu, sgârciurĭ de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mânĭ şi la picióre, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui şi multor altor bóle, carĭ la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelari mea se află atestate încurse din tóte părţile lumii, carĭ preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi orĭ-cine póte examina aceste atestate.* Acel pacient care în decurs de 45 dile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orĭ-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“, de óre-ce „Ciasul-Volta“* atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit*, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă îndeosebĭ.

Preţul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburĭ, carĭ nu sunt mai vechĭ de 15 anĭ.

Preţul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Expediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A/E. colţul strada Kálmán.

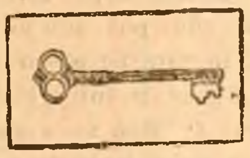
Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu sĕu **Cheia**

Săpunul cel mai bun şi cu spor
şi prin urmare şi
cel mai ieftin.

Nu conţine ingredienţe străine vĕtămătóre.

Se capĕtă pretutindenĭ

La cumpĕrare sĕ se observe, ca pe fie care bucată de săpun sĕ fie numele **„Schicht“** şi una din mărcile sus indicate.

58—00.(725).

Fie-care cumpĕrător al acestui cognac este îndreptăţit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analisă gratuită.

Aprobat de primele capacităţi ale clinicei din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis şi Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analisă al Reun. gen austr. a farmciştilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2·60.

Se află de vêndare în tóte băcăniile şi magasinele de delicatesse din Braşov.

Fie-care cumpĕrător al acestui cognac este îndreptăţit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analisă gratuită.

Controla chemică a institutului pentru analisarea victualiilor şi beuturilor aprobat de înaltul ces. reg. ministeriu al internelor. Viena X. Str. spitalului 31.